ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
NILS WAHL
της 27ης Οκτωβρίου 2016 [1]

Υπόθεση C-337/15 P

Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής
κατά

Claire Staelen

«Αίτηση αναιρέσεως — Εξωσυμβατική ευθύνη — Χειρισμός, από τον Ευρωπαίο Διαμεσολαβητή, καταγγελίας σχετικά με κακή διαχείριση του πίνακα των πλέον ικανών υποψηφίων που προέκυψε από γενικό διαγωνισμό — Εξουσίες διεξαγωγής ερευνών — Καθήκον μέριμνας — Ηθική βλάβη»

1. Σύμφωνα με το άρθρο 41 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), οι πολίτες της Ένωσης έχουν, έναντι των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης, δικαίωμα στη χρηστή διοίκηση σε θέματα που τους αφορούν. Το καθήκον μέριμνας, ή, για να χρησιμοποιήσω πιο σαφείς όρους, το καθήκον να εξετάζονται με επιμέλεια και αμεροληψία όλα τα συναφή στοιχεία της συγκεκριμένης περιπτώσεως (στο εξής: αρχή που απορρέει από την απόφαση Technische Universität München ή αρχή TUM) [2], είναι σύμφυτο με την αρχή της χρηστής διοικήσεως. Η αρχή αυτή διέπει γενικά τις ενέργειες της διοικήσεως της Ένωσης στις σχέσεις της με το κοινό [3].

2. Ωστόσο, γεννά η προσβολή του δικαιώματος στη χρηστή διοίκηση αξίωση αποζημιώσεως; Ειδικότερα, η παραβίαση της αρχής TUM από τον Ευρωπαίο Διαμεσολαβητή ισοδυναμεί καθ' εαυτή με κατάφωρη παράβαση κανόνα δικαίου της Ένωσης ο οποίος απονέμει δικαιώματα σε ιδιώτες; Επ' αυτού καλείται, εν ολίγοις, να αποφανθεί το Δικαστήριο εν προκειμένω, περισσότερο από δώδεκα έτη μετά την έκδοση της θεμελιώδους αποφάσεως Lamberts [4].

3. Κατ' ουσίαν, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η παραβίαση της αρχής TUM ισοδυναμεί καθ' εαυτή με κατάφωρη παραβίαση του δικαίου της Ένωσης και ότι ο Διαμεσολαβητής, σε τέσσερις διαφορετικές περιπτώσεις, δεν τήρησε την εν λόγω αρχή κατά την εξέταση της καταγγελίας της C. Staelen ή σε σχέση με αυτήν [5]. Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι ο Διαμεσολαβητής δεν απάντησε στις επιστολές της εντός εύλογης προθεσμίας. Συνεπεία αυτών των παραβιάσεων, το εν λόγω δικαστήριο επιδίκασε στην C. Staelen 7 000 ευρώ ως χρηματική ικανοποίηση για την απώλεια της εμπιστοσύνης της στον θεσμό του Διαμεσολαβητή και το αίσθημα απώλειας χρόνου και ενέργειας.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

2 — Βλ., ιδίως, απόφαση της 21ης Νοεμβρίου 1991, Technische Universität München (C-269/90, EU:C:1991:438, σκέψη 14). Όπως αναφέρω κατωτέρω, δεν υπάρχει συνέπεια στην ονοματοδοσία της εν λόγω αρχής, για αυτό υιοθέτησα μια πιο ουδέτερη προσέγγιση.

3 — Απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008, Masdar (UK) κατά Επιτροπής (C-47/07 P, EU:C:2008:726, σκέψη 92).

4 — Απόφαση της 23ης Μαρτίου 2004, Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής κατά Lamberts (C-234/02 P, EU:C:2004:174, εν ολομελεία) (στο εξής: απόφαση Lamberts).

5 — Απόφαση της 29ης Απριλίου 2015, Staelen κατά Διαμεσολαβητή (T-217/11, EU:T:2015:238) (στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση).

4. Διαφωνώ με το Γενικό Δικαστήριο και στις παρούσες προτάσεις μου θα εξηγήσω τους λόγους. Ως εκ τούτου, προτείνω στο Δικαστήριο να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και να αποφανθεί επί της αγωγής που άσκησε πρωτοδίκως η C. Staelen, απορρίπτοντάς την ως αβάσιμη [6].

I – **Νομικό πλαίσιο**

5. Το άρθρο 3, της αποφάσεως 94/262/ΕΚΑΧ, ΕΚ, Ευρατόμ [7] ορίζει τα εξής:

«1. Ο διαμεσολαβητής [8] διενεργεί κάθε έρευνα που κρίνει αναγκαία για τη διαφώτιση ενδεχομένων περιπτώσεων κακής διοίκησης κατά τη δράση των […] θεσμικών οργάνων ή οργανισμών [της Ένωσης], ιδία πρωτοβουλία ή κατόπιν καταγγελίας. […]

2. Τα […] θεσμικά όργανα ή οργανισμοί [της Ένωσης] υποχρεούνται να παρέχουν την πρόσβαση στα σχετικά έγγραφα. […] Οι υπάλληλοι και το λοιπό προσωπικό των […] θεσμικών οργάνων ή οργανισμών [της Ένωσης] υποχρεούνται να καταθέσουν ως μάρτυρες, εάν τους το ζητήσει ο διαμεσολαβητής […]».

II – **Ιστορικό της διαφοράς** [9]

6. Στις 14 Νοεμβρίου 2006, η C. Staelen υπέβαλε καταγγελία στον Διαμεσολαβητή, προβάλλοντας κακή διαχείριση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο του πίνακα των πλέον ικανών υποψηφίων του γενικού διαγωνισμού EUR/A/151/98, στους οποίους συγκαταλεγόταν η ενάγουσα.

7. Με το πέρας της έρευνάς της (στο εξής: αρχική έρευνα), ο Διαμεσολαβητής εξέδωσε, στις 22 Οκτωβρίου 2007, απόφαση με την οποία συμπέρανε ότι το Κοινοβούλιο δεν είχε υποπέσει σε κακοδιοίκηση.

8. Στις 29 Ιουνίου 2010, ο Διαμεσολαβητής κίνησε αυτεπαγγέλτως έρευνα, προκειμένου να εξετάσει εκ νέου εάν το Κοινοβούλιο είχε υποπέσει σε κακοδιοίκηση (στο εξής: αυτεπάγγελτη έρευνα).

9. Στις 31 Μαρτίου 2011, ο Διαμεσολαβητής εξέδωσε απόφαση με την οποία περάτωσε την ως άνω έρευνα, διαπιστώνοντας εκ νέου ότι το Κοινοβούλιο δεν είχε προβεί σε ενέργεια που να συνιστά περίπτωση κακοδιοικήσεως.

III – **Διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου**

10. Με δικόγραφο που κατέθεσε στις 20 Απριλίου 2011, η C. Staelen άσκησε αγωγή αποζημιώσεως κατά της Διαμεσολαβητήςς, με αίτημα την αποκατάσταση της ζημίας που ισχυρίζεται ότι υπέστη εξαιτίας του τρόπου με τον οποίον χειρίστηκε την προαναφερθείσα στο σημείο 6 καταγγελία της η Διαμεσολαβητής.

6 — Με τις μη δημοσιευθείσες διατάξεις της 29ης Ιουνίου 2016, Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής κατά Staelen (C-337/15 P, EU:C:2016:670), και της 20ής Ιουλίου 2016, Staelen κατά Διαμεσολαβητή (C-338/15 P, EU:C:2016:599), το Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση αναιρέσεως της C. Staelen και την αντίθετη αναίρεσή της κατά της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

7 — Απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 9ης Μαρτίου 1994, σχετικά με το καθεστώς του ευρωπαϊκού διαμεσολαβητή και τους γενικούς όρους άσκησης των καθηκόντων του (ΕΕ 1994, L 113, σ. 15).

8 — Μολονότι τα περισσότερα επίδικα περιστατικά αφορούν τον προκάτοχό της, για λόγους συνέπειας θα αναφέρομαι στην τρέχουσα κάτοχο του αξιώματος του Ευρωπαίου Διαμεσολαβητή –ήτοι στην Emily O'Reilly– η οποία υπηρετεί ως Διαμεσολαβητής από την 1η Οκτωβρίου 2013.

9 — Το ιστορικό της διαφοράς παρατίθεται πλήρως στις σκέψεις 1 έως 42, εκ των 339 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

11. Μετά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 9ης Απριλίου 2014, το Γενικό Δικαστήριο, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, έκανε εν μέρει δεκτή την αγωγή της C. Staelen και υποχρέωσε το Διαμεσολαβητής να της καταβάλει το ποσό των 7 000 ευρώ. Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την αγωγή κατά τα λοιπά και αποφάσισε έκαστος διάδικος να φέρει το ήμισυ των δικαστικών εξόδων του αντιδίκου.

IV – **Διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου και αιτήματα των διαδίκων**

12. Με την αίτηση αναιρέσεως που κατέθεσε στις 6 Ιουλίου 2015, ο Διαμεσολαβητής ζητεί από το Δικαστήριο:

— να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, 1) καθόσον καταλήγει στο συμπέρασμα ότι α) ο Διαμεσολαβητής υπέπεσε πολλάκις σε παράνομη συμπεριφορά συνιστάμενη σε κατάφωρες παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης, β) αποδείχθηκε η ύπαρξη ηθικής βλάβης και γ) υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της διαπιστωθείσας από το Γενικό Δικαστήριο παράνομης συμπεριφοράς και της ηθικής βλάβης, και 2) καθόσον υποχρεώνει τον Διαμεσολαβητή σε καταβολή χρηματικής ικανοποιήσεως ύψους 7 000 ευρώ,

— να απορρίψει την αγωγή ως αβάσιμη, εφόσον αναιρεθεί η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση,

— επικουρικώς, να αναπέμψει την υπόθεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου εφόσον αναιρεθεί η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και

— να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων κατά δίκαιο και εύλογο τρόπο.

13. Με υπόμνημα επί της αιτήσεως αναιρέσεως το οποίο κατατέθηκε στις 8 Οκτωβρίου 2015, η C. Staelen ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως ως εν μέρει απαράδεκτη και, εν πάση περιπτώσει, ως αβάσιμη,

— να υποχρεώσει τον Διαμεσολαβητή να καταβάλει το ποσό των 50 000 ευρώ προς ικανοποίηση της ηθικής βλάβης,

— να καταδικάσει το Διαμεσολαβητής στα δικαστικά έξοδα της παρούσας και της πρωτοβάθμιας δίκης.

14. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 6ης Σεπτεμβρίου 2016, προφορικές παρατηρήσεις ανέπτυξε μόνον η Διαμεσολαβητής.

V – **Ανάλυση**

A – *Εισαγωγικές παρατηρήσεις*

15. Επισημαίνω, καταρχάς, ότι το δεύτερο αίτημα που διατυπώνεται με το υπόμνημα επί της αιτήσεως αναιρέσεως της C. Staelen επί της αιτήσεως αναιρέσεως του Διαμεσολαβητή, με το οποίο ζητείται να υποχρεωθεί ο Διαμεσολαβητής να καταβάλει το ποσό των 50 000 ευρώ προς ικανοποίηση της ηθικής βλάβης, είναι προδήλως απαράδεκτο, βάσει του άρθρου 174 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, καθότι υπερβαίνει τα αιτήματα που μπορούν παραδεκτώς να προβληθούν κατ' αναίρεση

με το υπόμνημα επί της αιτήσεως αναιρέσεως [10].

16. Όσον αφορά την αίτηση αναιρέσεως του Διαμεσολαβητή, επισημαίνω ότι αυτή περιέχει πέντε λόγους.

17. Συγκεκριμένα, ο Διαμεσολαβητής υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, κρίνοντας: i) ότι απλή παραβίαση της αρχής της επιμέλειας αρκεί για τη στοιχειοθέτηση κατάφωρης παραβάσεως, ii) ότι πειστική διευκρίνιση που δόθηκε από θεσμικό όργανο κατά τη διάρκεια της έρευνας του Διαμεσολαβητή δεν την απαλλάσσει από το καθήκον της να εξακριβώσει κατά πόσον τα πραγματικά περιστατικά στα οποία βασίζεται η εξήγηση είναι αληθή, iii) ότι οι καθ' υπέρβαση της εύλογης προθεσμίας απαντήσεις στις επιστολές της C. Staelen ισοδυναμούν με κατάφωρη παραβίαση του ενωσιακού δικαίου, η οποία επάγεται εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης, iv) ότι η απώλεια της εμπιστοσύνης της C. Staelen στον θεσμό του Διαμεσολαβητή στοιχειοθετεί ηθική βλάβη, χωρίς να παρέχει επαρκείς εξηγήσεις και v) ότι υφίσταται αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ αυτής της απώλειας εμπιστοσύνης και της προβαλλόμενης παράνομης συμπεριφοράς του Διαμεσολαβητή.

18. Ως προς το δεύτερο, το τρίτο και το τέταρτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως, το δεύτερο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως και τον τρίτο και τον τέταρτο λόγο αναιρέσεως, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση αποσαφηνίστηκε ότι ο Διαμεσολαβητής αμφισβητεί τόσο την ουσία των εκτιμήσεων της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως όσο και την εκπλήρωση, από το Γενικό Δικαστήριο, της υποχρεώσεώς του αιτιολογήσεως. Εν πάση περιπτώσει, το ζήτημα κατά πόσον η αιτιολογία μιας αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου είναι αντιφατική ή ανεπαρκής συνιστά νομικό ζήτημα το οποίο, ως τέτοιο, μπορεί να τεθεί στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως [11]. Επιπλέον, λόγω της ιδιαίτερης φύσεώς της, εάν διαπιστωθεί παράβαση ουσιώδους τύπου, η οποία συνίσταται σε ανεπαρκή αιτιολογία ή παντελή έλλειψη αιτιολογίας πρωτόδικης αποφάσεως, δεν θα μπορεί ευχερώς το Δικαστήριο να αποκλείσει,, στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως, την ύπαρξη ουσιώδους σφάλματος, οπότε οι δύο αυτοί λόγοι ενδεχομένως να αλληλοσυνδέονται [12]. Υπό το πρίσμα αυτό, για τους σκοπούς των παρουσών προτάσεων, θεωρώ ότι είναι προσφορότερο να ασχοληθώ με την αιτιολόγηση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως χωριστά, αφού πρώτα εξετάσω επί της ουσίας τους λόγους αναιρέσεως· και αυτό θα πράξω στη συνέχεια.

Β – *Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως: στοιχειοθέτηση της ευθύνης της Ένωσης για παραβίαση της αρχής TUM από τον Διαμεσολαβητή κατά την αρχική έρευνα*

1. Ισχυρισμοί των διαδίκων

19. Ο πρώτος λόγος αναιρέσεως του Διαμεσολαβητής χωρίζεται σε τέσσερα σκέλη: ένα αρχικό σκέλος που αφορά την πλάνη περί το δίκαιο του Γενικού Δικαστηρίου, το οποίο έκρινε γενικά ότι οποιαδήποτε παραβίαση της αρχής TUM ισοδυναμεί με κατάφωρη παραβίαση του δικαίου της Ένωσης, και τρία σκέλη που αφορούν τρεις περιπτώσεις όπου το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι ο Διαμεσολαβητής παραβίασε την εν λόγω αρχή κατά τέτοιο τρόπο, στο πλαίσιο της αρχικής έρευνας. Τα τρία αυτά σκέλη αφορούν: i) παραμόρφωση, από τη Διαμεσολαβητής, με την απόφασή της της 22ας Οκτωβρίου 2007, του περιεχομένου της γνώμης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 27ης Μαρτίου 2007, ii) παράλειψη του Διαμεσολαβητή να ερευνήσει κατά πόσο το Κοινοβούλιο είχε

10 — Συναφώς, όσον αφορά τους ισχύοντες δικονομικούς κανόνες, βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Wathelet στην υπόθεση Επιτροπή κατά Andersen (C-303/13 P, EU:C:2015:340, σημείο 8), και, όσον αφορά τους προγενέστερους δικονομικούς κανόνες, απόφαση της 5ης Ιουλίου 2011, Edwin κατά ΓΕΕΑ (C-263/09 P, EU:C:2011:452, σκέψεις 83 και 84). Η C. Staelen ζήτησε από το Δικαστήριο να υποχρεώσει τον Διαμεσολαβητή στην καταβολή του ίδιου ποσού και στην υπόθεση C-338/15 P.

11 — Απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008, Masdar (UK) κατά Επιτροπής (C-47/07 P, EU:C:2008:726, σκέψη 76 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

12 — Βλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 12ης Ιουλίου 2005, Επιτροπή κατά CEVA και Pfizer (C-198/03 P, EU:C:2005:445, σκέψεις 67 έως 69). Επίσης, βλ. απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2008, FIAMM κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (C-120/06 P και C-121/06 P, EU:C:2008:476, σκέψη 89).

γνωστοποιήσει στα λοιπά θεσμικά όργανα την εγγραφή τής C. Staelen στον πίνακα επιτυχόντων του γενικού διαγωνισμού EUR/A/151/98 (στο εξής: επίμαχη πληροφορία) και iii) παράλειψη του Διαμεσολαβητή να ερευνήσει κατά πόσον η επίμαχη πληροφορία είχε διαβιβαστεί στις Γενικές Διευθύνσεις (στο εξής: ΓΔ) του ίδιου του Κοινοβουλίου.

20. Ο Διαμεσολαβητής θεωρεί ότι η γενική προσέγγιση του Γενικού Δικαστηρίου, ιδίως στη σκέψη 86 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, δεν είναι συμβατή με το δίκαιο της Ένωσης. Ισχυρίζεται ότι οι αρχές που παρατίθενται δεν υποστηρίζουν τις εκτιμήσεις του Γενικού Δικαστηρίου. Επιπλέον, ο Διαμεσολαβητής φρονεί ότι το Γενικό Δικαστήριο κακώς έκρινε, με τις σκέψεις 141 έως 145 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι τρεις μεμονωμένες περιπτώσεις που εξετάστηκαν ισοδυναμούσαν με κατάφωρη παραβίαση του δικαίου της Ένωσης.

21. Η C. Staelen υποστηρίζει ότι ο Διαμεσολαβητής συγχέει το περιθώριο εκτιμήσεως για την κίνηση έρευνας, το οποίο διαθέτει βάσει του άρθρου 3 της αποφάσεως 94/262, με τον τρόπο διεξαγωγής της έρευνας, και ότι είναι εσφαλμένος ο ισχυρισμός του Διαμεσολαβητή ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση συνεπάγεται ότι οποιαδήποτε πλημμέλεια στοιχειοθετεί παραβίαση της αρχής TUM και γεννά ευθύνη του Διαμεσολαβητή. Η C. Staelen ισχυρίζεται ακόμη ότι το ζήτημα του κατά πόσον ο Διαμεσολαβητής παραμόρφωσε το περιεχόμενο της γνώμης του Κοινοβουλίου της 22ας Μαρτίου 2007 συνιστά εκτίμηση πραγματικών περιστατικών και δεν υπόκειται σε αναιρετικό έλεγχο. Η C. Staelen αναφέρει ότι ο Διαμεσολαβητής ζητεί από το Δικαστήριο να μετριάσει τις προϋποθέσεις της εξωσυμβατικής ευθύνης της αναιρεσείουσας, και ότι τούτο έρχεται σε αντίθεση με την απόφαση Lamberts. Επιπλέον, σε απάντηση στο δεύτερο και το τέταρτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως, η C. Staelen υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.

2. Εκτίμηση

α) Επί του παραδεκτού

22. Ο ισχυρισμός της C. Staelen ότι το πρώτο και το τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως είναι απαράδεκτα, ως σχετιζόμενα με εκτιμήσεις πραγματικών περιστατικών, είναι αβάσιμος.

23. Συγκεκριμένα, το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως συνιστά σαφώς νομικό ζήτημα, στο μέτρο που εξετάζει κατά πόσον η παραβίαση της αρχής TUM ισοδυναμεί με κατάφωρη παράβαση κανόνα δικαίου της Ένωσης ο οποίος απονέμει δικαιώματα σε ιδιώτες. Όσον αφορά τα λοιπά σκέλη του πρώτου λόγου αναιρέσεως, μολονότι, βεβαίως, συνδέονται με εκτιμήσεις πραγματικών περιστατικών –ήτοι με τη διαβίβαση της επίμαχης πληροφορίας–, η ένσταση του Διαμεσολαβητή είναι νομικής φύσεως: αφορά το κατά πόσον η παράλειψη διερευνήσεως της εν λόγω διαβιβάσεως (ή της μη διαβιβάσεως) ισοδυναμεί με κατάφωρη παραβίαση του δικαίου της Ένωσης. Όπως αναφέρει ο Διαμεσολαβητής στην απάντησή της, τούτο περιλαμβάνει τουλάχιστον την εξέταση του νομικού χαρακτηρισμού των πραγματικών περιστατικών, στην εκτίμηση των οποίων προέβη το Γενικό Δικαστήριο, και των εννόμων συνεπειών που συνήγαγε από αυτά –στοιχεία που το Δικαστήριο έχει προφανώς αρμοδιότητα να ελέγξει κατ' αναίρεση [13].

13 — Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 19ης Ιουλίου 2012, Alliance One International και Standard Commercial Tobacco κατά Επιτροπής και Επιτροπή κατά Alliance One International κ.λπ. (C-628/10 P και C-14/11 P, EU:C:2012:479, σκέψη 84).

β) Επί του πρώτου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως: το κριτήριο βάσει του οποίου εξετάζεται εάν ο Διαμεσολαβητής έχει παραβιάσει την αρχή TUM κατά τρόπο που να γεννά εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης

i) Γενικές σκέψεις σχετικά με το πεδίο εφαρμογής της αρχής TUM

24. Η υποχρέωση επιμελούς και αμερόληπτης εξετάσεως όλων των κρίσιμων στοιχείων της εκάστοτε υποθέσεως είναι εδραιωμένη στο διοικητικό δίκαιο της Ένωσης. Έχει θεμελιώδη σημασία για την εύρυθμη λειτουργία της διοικήσεως, μολονότι ως έννοια δεν διαθέτει ακριβές νομικό περιεχόμενο[14]. Αυτός είναι ίσως ο λόγος για τον οποίον η αρχή TUM ενίοτε μνημονεύεται ως αρχή ή καθήκον «επιμέλειας», «αρωγής» ή «μέριμνας» και έχει χρησιμοποιηθεί για να στηρίξει συγγενείς βασικές αρχές του διοικητικού δικαίου, όπως η αρχή της αμεροληψίας και της εμπρόθεσμης διεκπεραιώσεως των υποθέσεων[15].

25. Η πτυχή αυτής της αρχής (ή καθήκοντος) που τίθεται στο επίκεντρο στην παρούσα υπόθεση είναι το κατά πόσον οφείλει η διοίκηση να εξακριβώνει και να εξετάζει το πραγματικό υπόβαθρο της εκάστοτε υποθέσεως.

26. Η ιδιαιτερότητα της υπό κρίση υποθέσεως δεν έγκειται τόσο στο ζήτημα εάν το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ορθώς ότι η Διαμεσολαβητής, σε διάφορες περιπτώσεις, παραβίασε την αρχή TUM, αλλά, κυρίως στο κατά πόσον το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ορθώς ότι οι εν λόγω παραβιάσεις ήταν τέτοιας σημασίας, ώστε να στοιχειοθετούν εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης. Τα ζητήματα αυτά με αναγκάζουν να πραγματευθώ εν συντομία, κατωτέρω, το θέμα του πεδίου εφαρμογής της αρχής TUM.

27. Εξ αρχής, η αρχή TUM εκδηλώνεται σε δύο διακριτά επίπεδα: εντός του εσωτερικού διοικητικού συστήματος της Ένωσης και σε επίπεδο κράτους μέλους, όταν οι κανόνες του ενωσιακού δικαίου εφαρμόζονται από εθνικές διοικήσεις. Στις παρούσες προτάσεις το ενδιαφέρουν επικεντρώνεται στην πρώτη περίπτωση[16].

28. Εν ολίγοις, η αρχή TUM συνδυάζει δύο αντίθετες οπτικές: τη μέριμνα για τη διοίκηση και τη μέριμνα για τους ιδιώτες.

29. Αφενός, η διοίκηση προφανώς και δεν γνωρίζει τα πάντα. Η διενέργεια ερευνών για ελάσσονα, ενδεχομένως, ζητήματα, των οποίων το αποτέλεσμα μπορεί να είναι ήσσονος σημασίας για το χειρισμό μιας μεμονωμένης περιπτώσεως, ενδέχεται να είναι απαίτηση δυσανάλογη και αντιβαίνουσα στην αποτελεσματική χρήση των δημόσιων πόρων. Επιπλέον, ανάλογα με τις περιστάσεις, είναι προφανές ότι ενίοτε είναι πιο εύλογο να ζητείται από τους ιδιώτες των οποίων οι υποθέσεις τελούν υπό διεκπεραίωση να παρέχουν τις ζητούμενες πληροφορίες, όταν αυτοί μπορούν να τις παράσχουν ευχερώς[17] –τούτο ισχύει ιδιαιτέρως σε υποθέσεις που αφορούν αιτήσεις. Εξάλλου, η αλληλεπίδραση με άλλους νομικούς κανόνες, όπως αυτούς που διέπουν το απόρρητο, ενδέχεται να περιορίσει την

14 — Σύμφωνος ο Craig, P., στον σχολιασμό του επί του άρθρου 41 του Χάρτη, σε Peers S. κ.ά. (επιμ.), «*The EU Charter of Fundamental Rights. A Commentary*», Hart Publishing, Οξφόρδη, 2014, σ. 1078, παράγραφος 41.28.

15 — Βλ., συναφώς, Mihaescu Evans, B., «*The right to good administration at the crossroads of the various sources of fundamental rights in the EU integrated administrative system*», Luxembourg Legal Studies, vol. 7, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 2015, σ. 392 επ. (βλ., ιδίως, σ. 394-401 σχετικά με τις ασυνέπειες ταξινομήσεως κατά την εξέταση του εν λόγω ζητήματος).

16 — Όσον αφορά τη δεύτερη περίπτωση, αναφορικά με τη Σουηδία, βλ. Reichel, J., «*God förvaltning i EU och i Sverige*», Jure Publishing, Στοκχόλμη, 2006, σ. 489 επ.

17 — Συναφώς, βλ. απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 1986, Irish Grain Board (254/85, EU:C:1986:422, σκέψη 19). Πρβλ. Hoffmann, H., «Inquisitorial Procedures and General Principles of Law: The Duty of Care in the Case Law of the European Court of Justice», σε Jacobs, L., και Baglay, S. (επιμ.), «*The Nature of Inquisitorial Processes in Administrative Regimes: Global Perspectives*», Ashgate, Farnham, 2013, σ. 165.

ικανότητα της διοικήσεως να συγκεντρώσει περαιτέρω πληροφορίες. Τέλος, η αρχή TUM δεν είναι πανάκεια. Μολονότι υποχρεώνει τη διοίκηση να ενεργεί με επιμέλεια και προσοχή, δεν απαιτεί από αυτήν να προστατεύει τους οικονομικούς φορείς από οποιαδήποτε ζημία απορρέει από τους συνήθεις εμπορικούς κινδύνους [18].

30. Αφετέρου, οι δημόσιες διοικήσεις είναι συνήθως μεγάλοι και πλήρως εξοπλισμένοι οργανισμοί και, ως εκ τούτου, καταλληλότεροι από τους ιδιώτες για να διεκπεραιώνουν υποθέσεις, να χορηγούν συμβουλευτική υποστήριξη και να συλλέγουν σχετικές πληροφορίες [19]. Επομένως, μολονότι ο ιδιώτης μπορεί να χρειαστεί να συνεργαστεί σε μια έρευνα, διαβιβάζοντας κάθε στοιχείο που μπορεί να προσκομίσει, η διοίκηση υποχρεούται ούτως ή άλλως να διεξαγάγει την έρευνα με τη μέγιστη δυνατή επιμέλεια, προκειμένου να άρει τις υφιστάμενες αμφιβολίες [20]. Πράγματι, οι αρχές οφείλουν να εξαντλούν αυτεπαγγέλτως όλες τις δυνατότητες αποδείξεως των γεγονότων από τα οποία εξαρτάται η εφαρμογή των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση [21]. Ως εκ τούτου, είναι αμφίβολο ότι η αρχή TUM μπορεί να καμφθεί προκειμένου να ελαφρυνθεί ο φόρτος της διοικήσεως ή να μειωθεί η δημόσια δαπάνη, παρεκτός εάν τούτο θα σήμαινε σαφώς ότι ο φόρτος ή η δαπάνη θα υπερέβαιναν τα όρια αυτού που ευλόγως μπορεί αν απαιτηθεί [22]. Τέλος, δεν υπάρχει κανένας λόγος να περιορίζονται οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την αρχή TUM, όταν το αποτέλεσμα από την έρευνα της διοικήσεως σε μια μεμονωμένη περίπτωση επισύρει την επιβολή κυρώσεως [23].

31. Σε αυτό το πλαίσιο, σε μια Ένωση που βασίζεται στο κράτος δικαίου, είναι υψίστης σημασίας η διοίκηση της Ένωσης να επιδιώκει διαρκώς την έκδοση αποφάσεων ορθών κατ' ουσίαν, συμμορφούμενων με τη γενική αρχή ότι οι διοικητικές αρχές οφείλουν να ενεργούν σύμφωνα με τον νόμο. Ως εκ τούτου, κατά την εξέταση μιας συγκεκριμένης υποθέσεως, οι αρχές της Ένωσης πρέπει να συγκεντρώνουν, με τον πιο έγκαιρο και ταχύ τρόπο, όλα τα στοιχεία που, δεδομένων των περιστάσεων, είναι αναγκαία και επαρκή, προκειμένου η τελική εκτίμηση να αντέξει σε μελλοντικό δικαστικό έλεγχο. Τα στοιχεία που συλλέγει η διοίκηση πρέπει, τουλάχιστον, να επιτρέπουν η εκτίμηση που πρόκειται να διατυπώσει η διοίκηση σε μια εκκρεμούσα υπόθεση να μπορεί να θεωρηθεί κατάλληλη και εύλογη [24]. Άρα, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να υποχρεωθεί η αρχή να χρησιμοποιήσει περισσότερους πόρους από ό,τι είχε αρχικά υπολογίσει.

32. Ανεξάρτητα από όλα αυτά, γεγονός παραμένει ότι, ελλείψει σχετικών ενδείξεων στο άρθρο 41 του Χάρτη ή αλλού στο πρωτογενές δίκαιο, η εκτίμηση του κατά πόσον η διοίκηση έχει εκπληρώσει την υποχρέωσή της να εξετάζει σε ικανοποιητικό βαθμό όλες τις συναφείς πτυχές κάθε μεμονωμένης υποθέσεως είναι εγγενώς περιπτωσιολογική. Για να είμαι πιο ακριβής, τούτο εξαρτάται πρωτίστως από δύο στοιχεία: πρώτον, από *τα πραγματικά περιστατικά* της υποθέσεως και, δεύτερον, από την ερμηνεία των *ειδικών ενωσιακών κανόνων* που διέπουν την εκάστοτε διαδικασία και τις δραστηριότητες της διοικήσεως στο πλαίσιο αυτό [25].

18 — Απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008, Masdar (UK) κατά Επιτροπής (C-47/07 P, EU:C:2008:726, σκέψη 93).

19 — Βλ., συναφώς, απόφαση της 28ης Ιουνίου 2007, Internationaler Hilfsfonds κατά Επιτροπής (C-331/05 P, EU:C:2007:390, σκέψη 24).

20 — Συναφώς, βλ. απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 1986, Irish Grain Board (254/85, EU:C:1986:422, σκέψη 16).

21 — Όσον αφορά την υποχρέωση των εθνικών αρχών να εξακριβώνουν τα πραγματικά περιστατικά κατά την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, βλ. απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 1983, Deutsche Milchkontor κ.λπ. (205/82 έως 215/82, EU:C:1983:233, σκέψη 35).

22 — Όσον αφορά τα όρια της δυνατότητας των εθνικών αρχών να επικαλούνται το άρθρο 36 της Συνθήκης ΕΟΚ (νυν άρθρο 36 ΣΛΕΕ), βλ. απόφαση της 20ής Μαΐου 1976, de Peijper (104/75, EU:C:1976:67, σκέψη 18).

23 — Συναφώς, βλ. τους κανόνες που διέπουν το σχετικό –αν και διαφορετικό– ζήτημα του βάρους αποδείξεως, όπως το άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης (ΕΕ 2003, L 1, σ. 1), όπως έχει τροποποιηθεί, και, επί παραδείγματι, την απόφαση της 3ης Απριλίου 2014, Γαλλία κατά Επιτροπής (C-559/12 P, EU:C:2014:217, σκέψη 63), σχετικά με την αλληλεπίδραση μεταξύ της αρχής TUM και των κανόνων αποδείξεως.

24 — Συναφώς, βλ. απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 1991, Nölle (C-16/90, EU:C:1991:402, σκέψη 13).

25 — Βλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2008, Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής (C-405/07 P, EU:C:2008:613, σκέψεις 56, 57, 66 και 67).

33. Τέλος, όσον αφορά το θέμα της αποζημιώσεως, από τη νομολογία προκύπτει ότι παραβίαση της αρχής TUM μπορεί, κατ' αρχήν, να επισύρει καταβολή αποζημιώσεως [26]. Ειδικότερα, το Γενικό Δικαστήριο (όπως ονομάζεται σήμερα) διευκρίνισε ότι «η διαπίστωση μιας πλημμέλειας την οποία δεν θα είχε διαπράξει, σε ανάλογες συνθήκες, μια διοίκηση που δείχνει τη συνήθη σύνεση και επιμέλεια παρέχει τη δυνατότητα συναγωγής του συμπεράσματος ότι η συμπεριφορά του [ενωσιακού] οργάνου αποτέλεσε παρανομία ικανή να στοιχειοθετήσει την ευθύνη της [Ένωσης] βάσει του άρθρου [340 ΣΛΕΕ]» [27]. Η χρήση από το Γενικό Δικαστήριο της εκφράσεως «παρέχει τη δυνατότητα» («support», στην αγγλική), φαίνεται να υποδηλώνει ότι το κριτήριο αυτό δεν αντικαθιστά τα παραδοσιακά κριτήρια για τη γέννηση εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης· ωστόσο, οι εκφράσεις που χρησιμοποιούνται στη νομολογία ποικίλουν [28]. Με τη νομολογία του, το Δικαστήριο δεν έχει καθορίσει ένα συγκριτικό κριτήριο τέτοιου τύπου [29], κάνοντας αντ' αυτού λόγο για «έλλειψη μέριμνας που κατέστη ολοένα και πιο πρόδηλη» [30].

ii) Επί της ουσίας

34. Σε αυτό το εισαγωγικό πλαίσιο, θα προχωρήσω τώρα στην προσέγγιση που υιοθέτησε το Γενικό Δικαστήριο στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, η οποία επικρίθηκε από τη Διαμεσολαβητής, και, ειδικότερα, στις σκέψεις 85 έως 88.

35. Με τη σκέψη 86 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι «η απλή παραβίαση της [αρχής TUM] αρκεί προς απόδειξη της υπάρξεως κατάφωρης παραβάσεως» [31]. Κατά τη Διαμεσολαβητής, τούτο συνιστά στρέβλωση της νομολογίας: το Δικαστήριο έχει παγίως κρίνει ότι, οσάκις ο υπό εξέταση οργανισμός της Ένωσης «δεν διαθέτει παρά μόνο πολύ περιορισμένο, αν όχι ανύπαρκτο, περιθώριο εκτιμήσεως, η απλή παράβαση του [ενωσιακού] δικαίου *μπορεί* να αρκεί προς απόδειξη της υπάρξεως κατάφωρης παραβάσεως» [32]. Τούτο, βεβαίως, δεν προκαλεί έκπληξη. Πράγματι, για τη γέννηση ευθύνης της Ένωσης προϋποτίθεται ότι έχει υπάρξει, εκ μέρους του υπό εξέταση ενωσιακού οργανισμού, *πρόδηλη και σοβαρή* υπέρβαση των ορίων της εξουσίας εκτιμήσεως· η γενική ή η ατομική φύση μιας πράξεως θεσμικού οργάνου δεν αποτελεί αποφασιστικό κριτήριο για τον καθορισμό των εν λόγω ορίων [33]. Το κατά πόσον γεννάται ευθύνη εξαρτάται από μια ενδεικτική σειρά στοιχείων, όπως π.χ. η εξουσία εκτιμήσεως που ανατίθεται στο θεσμικό όργανο της Ένωσης [34]. Με άλλα

26 — Βλ. απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008, Masdar (UK) κατά Επιτροπής (C-47/07 P, EU:C:2008:726, σκέψη 91).

27 — Βλ. αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 2001, Comafrica και Dole Fresh Fruit Europe κατά Επιτροπής (T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 και T-225/99, EU:T:2001:184, σκέψη 134), και της 17ης Μαρτίου 2005, Agraz κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-285/03, EU:T:2005:109, σκέψη 40) (η οποία ακυρώθηκε κατ' αναίρεση με την απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2006, Agraz κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-243/05 P, EU:C:2006:708, μόνο όσον αφορά το ζήτημα της ζημίας· η Επιτροπή δεν προσέβαλε κατ' αναίρεση τη διαπίστωση της υπάρξεως κατάφωρης παραβιάσεως του δικαίου της Ένωσης).

28 — Επί παραδείγματι, στην απόφασή του της 12ης Ιουλίου 2001, Comafrica και Dole Fresh Fruit Europe κατά Επιτροπής (T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 και T-225/99, EU:T:2001:184, σκέψη 144), το Γενικό Δικαστήριο προσέθεσε ότι «[η] διαπίστωση σφάλματος ή πλημμέλειας ενός θεσμικού οργάνου δεν αρκεί αφ' εαυτής για να στοιχειοθετήσει την εξωσυμβατική ευθύνη της [Ένωσης], *εκτός εάν το σφάλμα αυτό ή η πλημμέλεια χαρακτηρίζεται από έλλειψη επιμέλειας ή συνέσεως*» (η υπογράμμιση δική μου). Στην απόφασή του της 18ης Σεπτεμβρίου 1995, Nölle κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (T-167/94, EU:T:1995:169, καλούμενη «Nölle II», σκέψη 89), το Γενικό Δικαστήριο διέκρινε μεταξύ της πλήρους παραβιάσεως της αρχής TUM και της απλής πλάνης ως προς την έκταση των υποχρεώσεων που απορρέουν αυτήν.

29 — Πρβλ. την απόφαση της 28ης Ιουνίου 2007, Internationaler Hilfsfonds κατά Επιτροπής (C-331/05 P, EU:C:2007:390, σκέψη 24), η οποία, παρεμπιπτόντως, στο πλαίσιο διαδικασίας αποζημιώσεως, κάνει λόγο για «όλη την επιμέλεια που ένας μεγάλος και πλήρως εξοπλισμένος οργανισμός οφείλει στους υπαγόμενους σε αυτόν».

30 — Αποφάσεις της 9ης Δεκεμβρίου 1965, Société anonyme des laminoirs, hauts fourneaux, forges, fonderies et usines de la Providence κ.λπ. κατά Ανωτάτης Αρχής (29/63, 31/63, 36/63, 39/63 έως 47/63, 50/63 και 51/63, EU:C:1965:120, σ. 937, με την οποία επιδικάστηκε αποζημίωση), και της 30ής Ιανουαρίου 1992, Finsider κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-363/88 και C-364/88, EU:C:1992:44, σκέψη 22, με την οποία δεν επιδικάστηκε αποζημίωση). Επίσης, βλ. απόφαση της 15ης Μαρτίου 1995, COBRECAF κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-514/93, EU:T:1995:49, σκέψη 70), όπου το Γενικό Δικαστήριο κάνει λόγο για «πρόδηλη έλλειψη επιδείξεως επιμελείας».

31 — Ο όρος που χρησιμοποιείται στη γαλλική έκδοση της αποφάσεως –που είναι η γλώσσα διαδικασίας– είναι «suffit» («αρκεί»).

32 — Βλ., επί παραδείγματι, αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2000, Bergaderm και Goupil κατά Επιτροπής (C-352/98 P, EU:C:2000:361, σκέψη 44)· της 12ης Ιουλίου 2005, Επιτροπή κατά CEVA και Pfizer (C-198/03 P, EU:C:2005:445, σκέψη 65), και της 19ης Απριλίου 2007, Holcim (Deutschland) κατά Επιτροπής (C-282/05 P, EU:C:2007:226, σκέψη 47) (η υπογράμμιση δική μου).

33 — Απόφαση της 4ης Ιουλίου 2000, Bergaderm και Goupil κατά Επιτροπής (C-352/98 P, EU:C:2000:361, σκέψη 46)· επίσης, βλ. απόφαση της 19ης Απριλίου 2007, Holcim (Deutschland) κατά Επιτροπής (C-282/05 P, EU:C:2007:226, σκέψη 49).

34 — Βλ. απόφαση της 5ης Μαρτίου 1996, Brasserie du pêcheur και Factortame (C-46/93 και C-48/93, EU:C:1996:79, σκέψεις 55 έως 57).

λόγια, δεν αρκεί οποιαδήποτε πλημμέλεια για να στοιχειοθετηθεί εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης· απαιτείται κάτι περισσότερο. Η προμνησθείσα στο σημείο 33 νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την αρχή TUM επιβεβαιώνει το εξής: η έλλειψη μέριμνας πρέπει να είναι *πρόδηλη*. Σε αντίθετη περίπτωση, μικρή διαφορά θα υπήρχε μεταξύ της αγωγής ακυρώσεως του άρθρου 263 ΣΛΕΕ και της αγωγής αποζημιώσεως του άρθρου 268 ΣΛΕΕ.

36. Η απόφαση Schneider Electric, την οποία το Γενικό Δικαστήριο μνημονεύει ως συναφές προηγούμενο, όχι μόνο δεν υποστηρίζει τη θέση που διατυπώνεται στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, αλλά [35], έτι χείρον, η διαπίστωση στη σκέψη 86 της εν λόγω αποφάσεως, δεν συνάδει με την –ορθή– σύνοψη της νομολογίας που διέπει τους όρους στοιχειοθετήσεως εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης, όπως παρατίθεται στις σκέψεις 71 και 72.

37. Επιπλέον, οι διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου στις προηγούμενες από τη σκέψη 86 σκέψεις της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, δεν δικαιολογούν το συμπέρασμα που συνάγεται στο εν λόγω σημείο.

38. Αφενός, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, με τη σκέψη 86 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι ο Διαμεσολαβητής δεν διαθέτει περιθώριο εκτιμήσεως όσον αφορά την τήρηση της αρχής της επιμέλειας σε μια συγκεκριμένη περίπτωση. Η κρίση αυτή, ακόμη και αν είναι ορθή, διατυπώνεται εκτός πλαισίου. Η εξουσία εκτιμήσεως του Διαμεσολαβητή πράγματι δεν την απαλλάσσει από την υποχρέωση τηρήσεως της αρχής TUM, καθότι πρόκειται για γενική αρχή δικαίου, την οποία η διοίκηση της Ένωσης οφείλει να τηρεί αδιαλείπτως [36]. Ωστόσο, υπό το πρίσμα όσων προανέφερα στο σημείο 32, η τήρηση της εν λόγω αρχής εξαρτάται, κατά πρώτο και κύριο λόγο, από το εάν και πώς αποφασίζει να διεξαγάγει την έρευνά της η Διαμεσολαβητής. Πράγματι, η τήρηση της αρχής TUM είναι θέμα περιστάσεων. Ως εκ τούτου, στο μέτρο που αφορά τις δραστηριότητες του Διαμεσολαβητή, η τήρηση της αρχής TUM εξαρτάται από τις εκάστοτε περιστάσεις, οι οποίες, με τη σειρά τους, εξαρτώνται από τον τρόπο με τον οποίο έχει ασκήσει την ευρεία εξουσία εκτιμήσεώς της.

39. Είναι χαρακτηριστικό ότι το Γενικό Δικαστήριο φαίνεται να έχει επίγνωση αυτού του προβλήματος. Πράγματι, προσπαθεί αμέσως να περιορίσει το εύρος της γενικής κρίσεως που διατυπώνει με τη σκέψη 86 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, επισημαίνοντας, με τη σκέψη 87, ότι δεν συνιστά παραβίαση της αρχής TUM κάθε πλημμέλεια του Διαμεσολαβητή, αλλά μόνον εκείνες που δεν της επιτρέπουν να εξετάζει με επιμέλεια και αμεροληψία όλα τα κρίσιμα στοιχεία [37].

40. Αφετέρου, ένα βασικό επιχείρημα που οδήγησε το Γενικό Δικαστήριο να αποφανθεί ότι η παραβίαση της αρχής TUM από τον Διαμεσολαβητή αρκεί για να θεμελιώσει την ύπαρξη κατάφωρης παραβιάσεως του ενωσιακού δικαίου προκύπτει από το τελευταίο εδάφιο της σκέψεως 85. Εκεί, το Γενικό Δικαστήριο διατύπωσε σαφώς την κρίση ότι ο σεβασμός της αρχής TUM από τον Διαμεσολαβητή έχει ιδιαίτερη σημασία, δεδομένων των αρμοδιοτήτων της δυνάμει του άρθρου 228, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και του άρθρου 3, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/262.

35 — Απόφαση της 11ης Ιουλίου 2007, Schneider Electric κατά Επιτροπής (T-351/03, EU:T:2007:212, σκέψεις 117 και 118): «Οσάκις το οικείο θεσμικό όργανο δεν διαθέτει παρά μόνον πολύ περιορισμένο, αν όχι ανύπαρκτο, περιθώριο εκτιμήσεως, η απλή παραβίαση του κοινοτικού δικαίου *μπορεί* να αρκεί προς απόδειξη της υπάρξεως κατάφωρης παραβιάσεως του κοινοτικού δικαίου [...] Το ίδιο ισχύει οσάκις το εναγόμενο θεσμικό όργανο παραβαίνει γενική υποχρέωση επιμελείας (βλ., συναφώς, [απόφαση της 27ης Μαρτίου 1990, Grifoni κατά Επιτροπής, C-308/87, EU:C:1990:134], σκέψεις 13 και 14) ή προβαίνει σε καταχρηστική εφαρμογή των σχετικών ουσιαστικών ή διαδικαστικών κανόνων» (η υπογράμμιση δική μου). Επιπλέον, με την τελευταία αυτή απόφαση, το Δικαστήριο δεν έκρινε ότι αρκεί οποιαδήποτε παραβίαση της αρχής TUM για να γεννηθεί εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης.

36 — Βλ. Hoffmann H., όπ.π., σ. 153-154, ο οποίος υποστηρίζει ότι «οι ισχύοντες κανόνες και αρχές [του διοικητικού δικαίου της Ένωσης] αφορούν όλες τις πτυχές της διοικητικής δραστηριότητας, είτε πρόκειται για παράγωγη νομοθετική λειτουργία και διατύπωση διοικητικών κανόνων, είτε για λήψη αποφάσεων σε μεμονωμένες περιπτώσεις (δικαιοδοτική λειτουργία). Ισχύουν ανεξάρτητα από το εάν η απόφαση πρέπει να βασίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια ή εάν η διοίκηση διαθέτει κάποιον βαθμό εξουσίας εκτιμήσεως», και, ιδίως, στη σ. 158, ότι «η αρχή του καθήκοντος μέριμνας εφαρμόζεται σε όλα τα στάδια της διοικητικής διαδικασίας».

37 — Εξίσου χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι, όπως αναφέρει ο Διαμεσολαβητής, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, με τη σκέψη 205 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι ο Διαμεσολαβητής παραβίασε την αρχή TUM στο πλαίσιο της αυτεπάγγελτης έρευνάς της, στο μέρος II.C.2 της εν λόγω αποφάσεως, σχετικά με τις περιπτώσεις πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως.

41. Με απλά λόγια, το Γενικό Δικαστήριο, με την κρίση του αυτή επί της αρχής, απαιτεί από τον Διαμεσολαβητή να είναι «βασιλικότερη του βασιλέως». Ωστόσο, η άποψη αυτή έρχεται σε αντίθεση με την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Lamberts, η οποία έθεσε τον Διαμεσολαβητή στην ίδια μοίρα με τους άλλους ενωσιακούς οργανισμούς, όσον αφορά την εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης. Η ειδική φύση της λειτουργίας του Διαμεσολαβητή, όπως αναδεικνύεται με την απόφαση Lamberts, δεν απαιτεί την εφαρμογή αυστηρότερων κριτηρίων. Αντιθέτως, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι κάτι τέτοιο θα ήταν επιζήμιο για το λειτούργημα του Διαμεσολαβητή, το οποίο έγκειται στο να διασφαλίζει ότι οι οργανισμοί της Ένωσης τηρούν οικειοθελώς την αρχή της χρηστής διοικήσεως και, όταν δεν το πράττουν, να προσφεύγει σε μέτρα μη αναγκαστικού χαρακτήρα [38]. Ειδικότερα, έχει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως να διεξάγει τις έρευνές της όπως αυτή κρίνει σκόπιμο και υπέχει απλώς την υποχρέωση να καταβάλλει κάθε δυνατή σχετική προσπάθεια [39]. Σε αντίθεση με ό,τι ισχυρίζεται η C. Staelen, αυτή η εξουσία εκτιμήσεως δεν αφορά μόνο το ζήτημα του αν ο Διαμεσολαβητής πρέπει να κινήσει διαδικασία έρευνας, αλλά εκτείνεται και στη «συνέχεια που πρέπει να δοθεί [στις καταγγελίες]» [40] –συμπεριλαμβανομένης της καταλληλότητας ενός ερευνητικού μέτρου σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφοι 2 και 3, της αποφάσεως 94/262. Έτσι εξηγείται γιατί το Δικαστήριο έκρινε ότι μόνο «σε *όλως εξαιρετικές περιστάσεις*, ένας πολίτης θα μπορέσει να αποδείξει ότι [ο Διαμεσολαβητής] παρέβη κατάφωρα το [ενωσιακό] δίκαιο κατά την άσκηση των καθηκόντων [της], με αποτέλεσμα να προκληθεί ζημία στον εν λόγω πολίτη» [41]. Η στοιχειοθέτηση ευθύνης για *οποιαδήποτε* παραβίαση της αρχής TUM, όπως αποδεικνύεται από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, απειλεί την εν λόγω εξουσία εκτιμήσεως και, ως εκ τούτου, το ως άνω λειτούργημα.

42. Εξάλλου, η θέση που υιοθέτησε το Γενικό Δικαστήριο, ότι ο Διαμεσολαβητής πρέπει να ηγείται διά του παραδείγματος, σημαίνει ότι οι απόψεις της είναι κατά κάποιον τρόπο πιο έγκυρες από άλλες. Ωστόσο, εάν ίσχυε κάτι τέτοιο, το Δικαστήριο θα έπρεπε ευλόγως να αναγνωρίσει δεσμευτικό αποτέλεσμα στις αποφάσεις του Διαμεσολαβητή σχετικά με το κατά πόσον ένας οργανισμός της Ένωσης έχει τηρήσει την αρχή της χρηστής διοικήσεως, πλην όμως το Δικαστήριο δεν αναγνώρισε τέτοιο αποτέλεσμα [42].

43. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι το Γενικό Δικαστήριο, κρίνοντας, με τη σκέψη 86 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι «η απλή παραβίαση της [αρχής TUM] αρκεί προς απόδειξη της υπάρξεως κατάφωρης παραβάσεως», υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.

44. Τέλος, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε επίσης, με τη σκέψη 88 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η αρχή TUM αποσκοπεί στην απονομή δικαιωμάτων σε ιδιώτες. Δεδομένου ότι ο Διαμεσολαβητής δεν αμφισβητεί τη διαπίστωση αυτή, διατυπώνω τις ακόλουθες παρατηρήσεις ως obiter dicta.

38 — Βλ., συναφώς, απόφαση της 28ης Ιουνίου 2007, Internationaler Hilfsfonds κατά Επιτροπής (C-331/05 P, EU:C:2007:390, σκέψη 26).

39 — Απόφαση Lamberts (C-234/02 P, EU:C:2004:174, σκέψη 50).

40 — Απόφαση Lamberts (C-234/02 P, EU:C:2004:174, σκέψη 52).

41 — Απόφαση Lamberts (C-234/02 P, EU:C:2004:174, σκέψη 52) (η υπογράμμιση δική μου). Ο Suksi M., σχολιάζοντας την εν λόγω απόφαση στο *Common Market Law Review*, αριθ. 42, Kluwer Law, Κάτω Χώρες, 2005, σ. 1773, υποστηρίζει ότι το Δικαστήριο περιγράφει μια «αρχή αυτοπεριορισμού».

42 — Βλ., συναφώς, απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 2007, Κομνηνού κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-167/06 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2007:633, σκέψη 44).

45. Ως βάση για τη θέση αυτή, το Γενικό Δικαστήριο παρέθεσε τη νομολογία του κατά την οποία η αρχή TUM θεωρείται «κανόνας προστατεύων τους ιδιώτες» [43]. Εξ όσων γνωρίζω, το Δικαστήριο ουδέποτε έχει αποφανθεί κάτι σχετικό [44]. Αφενός, το άρθρο 41 του Χάρτη, τμήμα του οποίου αποτελεί η αρχή TUM, κάνει λόγο για «δικαίωμα» στη χρηστή διοίκηση και εντάσσεται στον τίτλο V, ο οποίος τιτλοφορείται «Δικαιώματα των πολιτών». Επιπλέον, το άρθρο 52, παράγραφος 1, κάνει λόγο για «άσκηση των δικαιωμάτων», τα οποία οι οργανισμοί της διοικήσεως της Ένωσης υποχρεούνται να «σέβονται», σύμφωνα με το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη [45].

46. Αφετέρου, όπως αναφέρεται στην επεξήγηση που έχει εκπονηθεί με σκοπό την παροχή κατευθύνσεων για την ερμηνεία του άρθρου 52, παράγραφος 5, του Χάρτη, τα δικαιώματα που πρέπει να τυγχάνουν σεβασμού είναι *υποκειμενικά* δικαιώματα. Στο σημείο αυτό, μπορεί να διατυπωθεί το επιχείρημα ότι πραγματικός σκοπός της αρχής TUM είναι να προστατεύσει το δημόσιο συμφέρον, διασφαλίζοντας ότι η διοίκηση δρα εν γένει κατά τρόπο σύμφωνο με το κράτος δικαίου. Τούτο ισχύει ιδίως για τον Διαμεσολαβητή, της οποίας καθήκον δεν είναι να παρέχει στον εκάστοτε καταγγέλλοντα την επιδιωκόμενη με την καταγγελία ικανοποίηση, αλλά να αποκαλύπτει κρούσματα κακοδιοικήσεως στις δραστηριότητες της διοικήσεως της Ένωσης, δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/262. Ο σκοπός αυτός μπορεί να συμπίπτει με το ιδιωτικό συμφέρον του εκάστοτε ιδιώτη –εν προκειμένω της C. Staelen– αλλά τούτο δεν μπορεί να θεωρείται πάντοτε δεδομένο. Μια ορθή ανάγνωση της αποφάσεως Nölle II το επιβεβαιώνει: στην εν λόγω απόφαση γίνεται ειδική αναφορά στην ιδιότητα, νομική ή πραγματική, υπό την οποία συμμετέχουν σε μια διοικητική διαδικασία τα εμπλεκόμενα μέρη [46]. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, όπως διευκρινίζεται κατωτέρω στο σημείο 91, θεωρώ ότι είναι θέμα περιστάσεων το κατά πόσον, σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, η παραβίαση της εν λόγω αρχής συνεπάγεται την παραβίαση δικαιώματος ιδιώτη.

47. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι η σκέψη 88 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως είναι υπερβολικά κατηγορηματική. Εντούτοις, αναγνωρίζω ότι ο Διαμεσολαβητής δεν αμφισβήτησε το τμήμα αυτό της εν λόγω αποφάσεως.

48. Σε κάθε περίπτωση, από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως είναι βάσιμο.

γ) Επί του δεύτερου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως: κατάφωρη παραβίαση της αρχής TUM, η οποία συνίσταται στην παραμόρφωση της γνώμης του Κοινοβουλίου της 22ας Μαρτίου 2007

49. Το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως είναι επίσης βάσιμο.

50. Συγκεκριμένα,, με τη σκέψη 142 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο εξομοίωσε την πλημμέλεια που συνίσταται στην παραμόρφωση του περιεχομένου της γνώμης του Κοινοβουλίου της 22ης Μαρτίου 2007 με την έλλειψη επιμέλειας κατά την έρευνα της υποθέσεως, γεγονός που ισοδυναμεί με κατάφωρη παραβίαση του δικαίου της Ένωσης. Το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε απλώς ότι «[η Διαμεσολαβητής] δεν διαθέτει περιθώριο εκτιμήσεως οσάκις καλείται να εκθέσει το περιεχόμενο ενός εγγράφου».

43 — Απόφαση Nölle II (T-167/94, EU:T:1995:169, σκέψη 76).

44 — Όσον αφορά το κατά πόσον οι εξουσίες του Διαμεσολαβητή βάσει της αποφάσεως 94/262 απονέμουν δικαιώματα στους ιδιώτες, το (νυν) Γενικό Δικαστήριο έχει αποφανθεί αρνητικά, βλ. απόφαση της 10ης Απριλίου 2002, Lamberts κατά Ευρωπαίου Διαμεσολαβητή (T-209/00, EU:T:2002:94, σκέψη 87).

45 — Μετά την έκδοση της αποφάσεως του Δικαστηρίου στην υπόθεση Lamberts, ο Χάρτης έχει αποκτήσει, εν τω μεταξύ, δεσμευτικό χαρακτήρα. Στο πλαίσιο αυτό, η απόφαση Nölle II μνημονεύεται στις επεξηγήσεις που καταρτίστηκαν με σκοπό την παροχή κατευθύνσεων για την ερμηνεία του Χάρτη (ΕΕ 2007, C 303, σ. 17) όσον αφορά το άρθρο του 41, οι οποίες, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, ΣΕΕ και το άρθρο 52, παράγραφος 7, του Χάρτη, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την ερμηνεία του.

46 — Απόφαση Nölle II (T-167/94, EU:T:1995:169, σκέψη 76).

51. Μολονότι ορθή, η κρίση αυτή δεν αρκεί, αφ' εαυτής, για να στοιχειοθετηθεί ο κατάφωρος χαρακτήρας της πλημμέλειας. Ειδικότερα, το Γενικό Δικαστήριο δεν εξέτασε εάν η πλημμέλεια ήταν σκόπιμη, ούτε εάν ήταν συγγνωστή [47] –ιδίως υπό το πρίσμα του γεγονότος ότι ο Διαμεσολαβητής υποστήριξε πρωτοδίκως ότι ήταν απλή πλημμέλεια και ότι είχε διορθωθεί. Το γεγονός ότι ο Διαμεσολαβητής αναγνώρισε την ύπαρξη πλημμέλειας είναι, από όλες τις απόψεις, άνευ σημασίας.

52. Ειδικότερα, φρονώ ότι η παρούσα υπόθεση διαφέρει θεμελιωδώς από την υπόθεση Μ. Στην υπόθεση εκείνη, το γεγονός ότι ο Διαμεσολαβητής διόρθωσε ένα αρχικό σφάλμα (ήτοι την κατονομασία υπαλλήλου της Ένωσης, σε δημοσιευμένο κείμενο αποφάσεως του Διαμεσολαβητή, σε σχέση με κρούσμα κακής διοικήσεως) δεν καθιστούσε λιγότερο κατάφωρη την παράβαση του επίδικου ενωσιακού κανόνα [48]. Αντιθέτως, στην προκειμένη περίπτωση, δεν θεωρώ προφανή τη σοβαρότητα της παραμορφώσεως του περιεχομένου της γνώμης του Κοινοβουλίου της 22ας Μαρτίου 2007, ούτε, ιδίως, το γιατί το εν λόγω σφάλμα δεν θα μπορούσε να διορθωθεί.

53. Το γεγονός ότι το Γενικό Δικαστήριο, με τη σκέψη 102 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, έκρινε ότι «[η] εν λόγω πλάνη […] στοιχειοθετεί έλλειψη επιμελείας […] κατά τη συνεκτίμηση ενός πραγματικού περιστατικού το οποίο [ο ίδιος ο Διαμεσολαβητής] έκρινε ως κρίσιμο», δεν ασκεί καμία επιρροή. Η κρίση αυτή είναι η βάση για τη διαπίστωση της παραβιάσεως της αρχής TUM, και όχι για την ύπαρξη κατάφωρης παραβάσεως.

54. Ομοίως, σε αντίθεση με ό,τι ισχυρίζεται η C. Staelen, από τη σκέψη 290 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, δεν προκύπτει ότι η παράβαση ήταν κατάφωρη. Εν πάση περιπτώσει, όπως υποστήριξε και ο Διαμεσολαβητής, τούτο δεν αλλάζει από το γεγονός ότι το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε, με τις σκέψεις 291 και 292 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το κατά πόσον τα μέτρα που έλαβε ο Διαμεσολαβητής μπορούσαν να αντισταθμίσουν την ηθική βλάβη που φέρεται ότι υπέστη η C. Staelen, καθότι η συζήτηση αφορά τον ποσοτικό υπολογισμό της ζημίας και όχι το κατάφωρο της παραβάσεως [49].

55. Πράγματι, το Γενικό Δικαστήριο δεν παρέχει καμία πειστική εξήγηση, ως όφειλε [50], για το πώς η έλλειψη επιμέλειας του Διαμεσολαβητή ισοδυναμεί με κατάφωρη παραβίαση του δικαίου της Ένωσης. Ακόμη και αν θεωρούσαμε ότι η συλλογιστική προκύπτει εμμέσως από τη σκέψη 88 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η απόφαση θα ενείχε αντίφαση, καθότι το Γενικό Δικαστήριο άρχισε την ανάλυσή του με τη διαπίστωση, στη σκέψη 72, ότι, όταν ο Διαμεσολαβητής δεν διαθέτει περιθώριο εκτιμήσεως, η απλή παράβαση «μπορεί» να αρκεί για να αποδειχθεί η ύπαρξη σαφώς κατάφωρης παραβάσεως.

56. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι, σε κάθε περίπτωση, το Γενικό Δικαστήριο δεν εκπλήρωσε επαρκώς την υποχρέωσή του να αιτιολογήσει το γιατί η παραμόρφωση του περιεχομένου της γνώμης του Κοινοβουλίου της 22ας Μαρτίου 2007 από τον Διαμεσολαβητή στοιχειοθετεί κατάφωρη παραβίαση της αρχής TUM.

47 — Συναφώς, βλ. απόφαση της 5ης Μαρτίου 1996, Brasserie du pêcheur και Factortame (C-46/93 και C-48/93, EU:C:1996:79, σκέψη 56). Μολονότι στην εν λόγω σκέψη γίνεται λόγος για «το συγγνωστόν ή ασύγγνωστον ενδεχομένης νομικής πλάνης», το κριτήριο αυτό μπορεί κάλλιστα να έχει εφαρμογή και στην πλάνη περί τα πράγματα, δεδομένου ότι με την εν λόγω σκέψη δεν παρέχεται εξαντλητική απαρίθμηση των σχετικών παραγόντων.

48 — Απόφαση της 24ης Σεπτεμβρίου 2008, Μ κατά Ευρωπαίου Διαμεσολαβητή (T-412/05, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2008:397, βλ., ιδίως, σκέψη 134). Ομοίως, βλ. απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1990, Culin κατά Επιτροπής (C-343/87, EU:C:1990:49, σκέψη 28).

49 — Βλ., συναφώς, απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2014, Giordano κατά Επιτροπής (C-611/12 P, EU:C:2014:2282, σκέψεις 37 έως 40).

50 — Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 26ης Μαΐου 2016, Rose Vision κατά Επιτροπής (C-224/15 P, EU:C:2016:358, σκέψη 24 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

δ) Επί του τρίτου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως: κατάφωρη παραβίαση της αρχής TUM, η οποία συνίσταται στην παράλειψη διερευνήσεως του κατά πόσον η επίμαχη πληροφορία είχε διαβιβαστεί στους λοιπούς οργανισμούς της Ένωσης

57. Αντικείμενο του τρίτου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως είναι η διαπίστωση του Γενικού Δικαστηρίου ότι η Διαμεσολαβητής, παραλείποντας να διερευνήσει κατά πόσον η επίμαχη πληροφορία είχε διαβιβαστεί στους λοιπούς οργανισμούς της Ένωσης, παραβίασε την αρχή TUM κατά τρόπο αρκούντως κατάφωρο, ώστε να στοιχειοθετείται εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης.

58. Με τη σκέψη 143 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, ειδικότερα, ότι ο Διαμεσολαβητής «δεν απέδειξε ότι εξέτασε και ότι είχε στη διάθεσή [της] τα κρίσιμα στοιχεία προκειμένου να γνωρίζει εάν, πότε και με ποιον τρόπο ο επίμαχος πίνακας των πλέον ικανών υποψηφίων διαβιβάστηκε στα λοιπά όργανα και οργανισμούς της Ένωσης κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ της 17ης Μαΐου 2005 και της 14ης Μαΐου 2007». Στη συνέχεια, αποφάνθηκε ότι αυτή η έλλειψη επιμέλειας συνιστά κατάφωρη παράβαση.

59. Όπως ορθώς επισήμανε ο Διαμεσολαβητής, η διαπίστωση αυτή βασίζεται στην ερμηνεία της νομολογίας που αναπτύσσεται στη σκέψη 86 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Καθότι θεωρώ ότι η ερμηνεία αυτή είναι εσφαλμένη, εξίσου εσφαλμένη είναι, κατά συνέπεια, και η σκέψη 143 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

60. Σε περίπτωση που το Δικαστήριο, σε αντίθεση με εμένα, κρίνει ότι δεν εμφιλοχωρεί ελάττωμα στη σκέψη 86 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, θα έλεγα ότι, εν πάση περιπτώσει, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο εκπληρώνοντας ανεπαρκώς την υποχρέωσή του αιτιολογήσεως.

61. Συγκεκριμένα, το Γενικό Δικαστήριο δεν παρέχει καμία πραγματική εξήγηση ως προς το γιατί η παράλειψη του Διαμεσολαβητή να ερευνήσει κατά πόσον η επίμαχη πληροφορία είχε διαβιβαστεί στους λοιπούς οργανισμούς της Ένωσης στοιχειοθετεί κατάφωρη παραβίαση της αρχής TUM. Το γεγονός και μόνον ότι το Γενικό Δικαστήριο διαπιστώνει ότι ο Διαμεσολαβητής δεν απέδειξε ότι ερεύνησε και ότι είχε στην κατοχή της τα κρίσιμα στοιχεία δεν εξηγεί το κατάφωρο της πλημμέλειας, αλλά μάλλον επάγεται ότι ο Διαμεσολαβητής φέρει την ευθύνη για την έλλειψη των σχετικών αποδεικτικών στοιχείων. Όσο για το εάν ο συλλογισμός θα μπορούσε να συναχθεί εμμέσως, παραπέμπω σε όσα προανέφερα στο σημείο 55.

62. Επομένως, το τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να γίνει δεκτό.

ε) Επί του τέταρτου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως: κατάφωρη παραβίαση της αρχής TUM, η οποία συνίσταται στην παράλειψη διερευνήσεως του κατά πόσον η επίμαχη πληροφορία είχε διαβιβαστεί στις ΓΔ του Κοινοβουλίου

63. Αφού έκρινε ότι ο Διαμεσολαβητής «δεν απέδειξε ότι εξέτασε και ότι είχε στη διάθεσή [της] τα κρίσιμα στοιχεία προκειμένου να γνωρίζει [τη] [...] διαβίβαση [της επίμαχης πληροφορίας]», το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα, με τη σκέψη 144 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η παράλειψη του Διαμεσολαβητή να ερευνήσει κατά πόσον η επίμαχη πληροφορία είχε διαβιβαστεί στις ΓΔ του Κοινοβουλίου ήταν αρκούντως κατάφωρη ώστε να στοιχειοθετεί εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης.

64. Όπως ορθώς επισήμανε ο Διαμεσολαβητής, η διαπίστωση αυτή ομοίως εδράζεται στην εσφαλμένη ερμηνεία της νομολογίας που αναπτύσσεται στη σκέψη 86 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

65. Εν πάση περιπτώσει, για λόγους ανάλογους με εκείνους που διατυπώνονται ανωτέρω στα σημεία 60 και 61, φρονώ ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον δεν εκπλήρωσε την υποχρέωσή του αιτιολογήσεως ως προς το γιατί η παράλειψη του Διαμεσολαβητή να ερευνήσει κατά πόσον η επίμαχη πληροφορία είχε διαβιβαστεί στις ΓΔ του Κοινοβουλίου συνιστά κατάφωρη παραβίαση της αρχής TUM.

66. Συνεπώς, το τέταρτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως κρίνεται βάσιμο, όπως και ο λόγος αναιρέσεως στο σύνολό του.

Γ – *Επί του δεύτερου λόγου αναιρέσεως: στοιχειοθέτηση της ευθύνης της Ένωσης για παραβίαση της αρχής TUM από τον Διαμεσολαβητή κατά την αυτεπάγγελτη έρευνα*

1. Ισχυρισμοί των διαδίκων

67. Εξ υπαρχής, ο Διαμεσολαβητής υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο, εξετάζοντας τη διάρκεια ισχύος του πίνακα επιτυχόντων σε σχέση με την παραβίαση της αρχής TUM, αποφάνθηκε ultra petita, δεδομένου ότι η αιτίαση της C. Staelen αφορούσε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως. Επιπλέον, ο Διαμεσολαβητής υποστηρίζει ότι το άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 2, της αποφάσεως 94/262 της απονέμει την εξουσία να συλλέγει αποδεικτικά στοιχεία με διάφορους τρόπους και να αποφασίζει εάν θα λάβει περαιτέρω μέτρα έρευνας. Ισχυρίζεται ότι μπορεί νομίμως να βασίζεται σε πληροφορίες που παρέχονται από θεσμικά όργανα, στον βαθμό που η αξιοπιστία των εν λόγω στοιχείων δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση. Υποστηρίζει ότι δεν είχε κανέναν λόγο να μην βασίσει τη θέση της στην απάντηση που έδωσε το Κοινοβούλιο στις 15 Νοεμβρίου 2010 στην ερώτηση που του απηύθυνε στο πλαίσιο της αυτεπάγγελτης έρευνάς της, ενώ η C. Staelen, μολονότι ενημερώθηκε σχετικά με την εν λόγω απάντηση, δεν αντέδρασε σε αυτήν. Ο Διαμεσολαβητής υποστηρίζει ότι δεν θα μπορούσε να προβλέψει ότι το Κοινοβούλιο θα διόρθωνε, σχεδόν τρία χρόνια αργότερα, τις πληροφορίες αυτές και, εν πάση περιπτώσει, ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν περιέχει καμία εξήγηση ως προς το γιατί η πλημμέλειά της είναι κατάφωρη. Τέλος, επικρίνει το Γενικό Δικαστήριο ότι εσφαλμένως έκρινε, πρώτον, με τη σκέψη 113 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι ήταν εκείνη που προσκόμισε τα έγγραφα που απεκάλυψαν την ανακρίβεια της γνώμης του Κοινοβουλίου της 15ης Νοεμβρίου 2010 και, δεύτερον, με τη σκέψη 199, ότι «όλοι […] οι […] αρχικοί επιτυχόντες είχαν το πλεονέκτημα, τουλάχιστον, της εγγραφής του ονόματός τους στον […] πίνακα των πλέον ικανών υποψηφίων για διάρκεια δύο ετών, τεσσάρων μηνών και είκοσι ήμερων», μολονότι μόνο ένας υποψήφιος είχε συμπεριληφθεί στον εν λόγω πίνακα για ελάχιστα μεγαλύτερο χρονικό διάστημα απ' ό,τι η C. Staelen, όπως αναφέρεται στη σκέψη 201 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως[51].

68. Η C. Staelen υποστηρίζει ότι το τεκμήριο της καλής πίστης της διοικήσεως είναι μαχητό. Κατά την C. Staelen, άπαξ και ο Διαμεσολαβητής κηρύξει μια καταγγελία παραδεκτή, η αξιοπιστία των πληροφοριών, στην πραγματικότητα, τίθεται υπό αμφισβήτηση. Η καλή πίστη των καταγγελλόντων θα έπρεπε, κατά τη γνώμη της, να προκρίνεται έναντι της καλής πίστεως της διοικήσεως, δεδομένου ότι οι έρευνες του Διαμεσολαβητή διεξάγονται προς όφελος των πρώτων. Η C. Staelen καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη όταν έκρινε ότι ο Διαμεσολαβητής δεν διέθετε επαρκή αποδεικτικά στοιχεία για να στηρίξει την απόφασή της και ότι αυτή η πλημμέλεια ήταν αρκούντως κατάφωρη ώστε να στοιχειοθετήσει την ευθύνη της Ένωσης.

51 — Η σκέψη 201 της ελληνικής εκδόσεως της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως περιέχει ένα μεταφραστικό σφάλμα, καθότι χρησιμοποιεί πληθυντικό αριθμό («[…] για μικρότερη διάρκεια από αυτήν των λοιπών *επιτυχόντων* του διαγωνισμού...»), ενώ η έκδοση της αποφάσεως στη γαλλική –που είναι η γλώσσα της διαδικασίας– κάνει λόγο για «[…] une durée inférieure à celle d'*un* des autres lauréats du concours...» (η υπογράμμιση δική μου και στις δύο περιπτώσεις).

2. Εκτίμηση

69. Ο ισχυρισμός του Διαμεσολαβητή ότι το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ultra petita πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, όπως προαναφέρθηκε στα σημεία 38 και 39, υπάρχει στενή σχέση μεταξύ της αρχής TUM και του περιθωρίου εκτιμήσεως του Διαμεσολαβητή για το εάν και πώς θα διεξάγει την έρευνά της. Το Γενικό Δικαστήριο δεν προέβη σε νέο χαρακτηρισμό του αντικειμένου της διαφοράς, αλλά απλώς προσδιόρισε εν νέου τον ισχυρισμό της C. Staelen περί πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως ως παραβίαση της αρχής TUM, κάτι που είχε δικαίωμα να πράξει [52].

70. Το υπόλοιπο αυτού του λόγου αναιρέσεως διαιρείται, κατ' εμέ, σε δύο μέρη: πρώτον, ο Διαμεσολαβητής υποστηρίζει ότι δεν παραβίασε την αρχή TUM με την μη διεξαγωγή περαιτέρω ερευνών, κατόπιν της απαντήσεως που δόθηκε από το Κοινοβούλιο. Δεύτερον, υποστηρίζει ότι, εν πάση περιπτώσει, η συμπεριφορά της δεν ήταν αρκούντως κατάφωρη, ώστε να στοιχειοθετείται εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης. Θα εξετάσω αυτόν τον λόγο, με την ίδια σειρά.

α) Επί του πρώτου σκέλους του δεύτερου λόγου αναιρέσεως: παραβίαση της αρχής TUM βάσει της γνώμης του Κοινοβουλίου της 22ας Μαρτίου 2007

71. Τα χωρία τα οποία επέκρινε ιδιαιτέρως ο Διαμεσολαβητής, ήτοι οι σκέψεις 199, 205 και 223 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, σχετίζονται όλα με το επιχείρημα που επαναλαμβάνεται στη σκέψη 197, ότι ο Διαμεσολαβητής υπέπεσε σε πλάνη φρονώντας ότι η C. Staelen δεν υπέστη δυσμενή διάκριση όσον αφορά τη διάρκεια της συμπεριλήψεώς της στον πίνακα των πλέον ικανών υποψηφίων, σε σύγκριση με τους λοιπούς επιτυχόντες.

72. Κατ' αρχήν, δεν μπορώ να αποκλείσω την πιθανότητα ο Διαμεσολαβητής να έχει δίκιο στην κριτική της ως προς τις διαπιστώσεις των πραγματικών περιστατικών που αναφέρονται ανωτέρω στο σημείο 67. Εντούτοις, ακόμη και αν ο Διαμεσολαβητής δεν υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο παραμόρφωσε τα πραγματικά στοιχεία της υποθέσεως πρωτοδίκως, η κριτική αυτή δεν ασκεί επιρροή, καθότι τα εν λόγω πιθανά σφάλματα είναι άνευ σημασίας. Πράγματι, όσον αφορά, πρώτον, την εσφαλμένη χρήση του όρου «τουλάχιστον», το Γενικό Δικαστήριο έκρινε απλώς –και ορθώς–, με τη σκέψη 203 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η διευκρίνιση που δόθηκε από το Κοινοβούλιο ήταν εσφαλμένη. Δεύτερον, μολονότι από τη δικογραφία προκύπτει ότι ένα βασικό έγγραφο του Κοινοβουλίου, με το οποίο δήλωνε ότι η γνώμη του της 15ης Νοεμβρίου 2010 ήταν ανακριβής, προσκομίστηκε με πρωτοβουλία της C. Staelen και όχι του Διαμεσολαβητή [53], η σκέψη 113 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως δεν περιέχει αναφορά στο συγκεκριμένο έγγραφο. Ως εκ τούτου, το γεγονός ότι το εν λόγω έγγραφο προσκομίστηκε κατόπιν αιτήματος της C. Staelen δεν είναι αποφασιστικής σημασίας.

52 — Συναφώς, βλ. απόφαση της 1ης Ιουλίου 2008, Chronopost κατά UFEX κ.λπ. (C-341/06 P και C-342/06 P, EU:C:2008:375, σκέψη 75 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

53 — Όπως προκύπτει από τον φάκελο που κατατέθηκε πρωτοδίκως, μετά από σχετικό αίτημα της C. Staelen της 12ης Φεβρουαρίου 2014, το Γενικό Δικαστήριο, με απόφαση της Γραμματείας του της 20ής Μαρτίου 2014, ζήτησε από το Κοινοβούλιο να προσκομίσει τα γραπτά υπομνήματά του σε μια παράλληλη υπόθεση αποζημιώσεως μεταξύ του εν λόγω θεσμικού οργάνου και της C. Staelen, η οποία μνημονεύεται στη σκέψη 52 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως (υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 29ης Απριλίου 2015, CC κατά Κοινοβουλίου, T-457/13 P, EU:T:2015:240), κάτι που όντως έπραξε το Κοινοβούλιο στις 27 Μαρτίου 2014. Όπως προκύπτει από το υπόμνημα επί της αιτήσεως αναιρέσεως του Κοινοβουλίου σε εκείνη την υπόθεση (το οποίο ο Διαμεσολαβητής επισύναψε στην αίτηση αναιρέσεώς της στην παρούσα υπόθεση), το Κοινοβούλιο ισχυρίστηκε ότι νέες πληροφορίες σχετικά με τη διάρκεια ισχύος του πίνακα των αρχικών επιτυχόντων του διαγωνισμού EUR/A/151/98 έλαβε κατά τη διάρκεια της εν λόγω κατ' αναίρεση (βλ. σκέψεις 70 έως 78 εκείνης της αποφάσεως).

73. Σε κάθε περίπτωση, δεν θεωρώ ότι εύλογη την κρίση που διατυπώνει Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 205 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι ο Διαμεσολαβητής παραβίασε την αρχή TUM, καθώς εκτίμησε, κατά την περάτωση της αυτεπάγγελτης έρευνάς της, ότι το Κοινοβούλιο δεν είχε προβεί σε ενέργεια που να συνιστά πράξη κακοδιοικήσεως, «χωρίς να έχει λάβει στοιχεία τα οποία να βεβαιώνουν τον χρόνο προσλήψεως εκάστου εκ των επιτυχόντων αυτών και όταν οι διευκρινίσεις αυτές απεδείχθησαν αβάσιμες».

74. Όσον αφορά, ειδικότερα, το γεγονός ότι οι διευκρινίσεις αποδείχθηκαν μεταγενέστερα αβάσιμες, έχω σοβαρές αμφιβολίες ότι η εκτίμηση του κατά πόσον μια αρχή έχει τηρήσει την αρχή TUM μπορεί εγκύρως να εξαρτάται μόνο ή κυρίως από γεγονότα μεταγενέστερα της προσαπτόμενης συμπεριφοράς. Μια πλημμέλεια δεν μπορεί να κρίνεται με τη σοφία της ύστερης γνώσεως.

75. Όσον αφορά τη σκέψη 204 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, διαπιστώνω ότι το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, γενικώς, ότι «[τ]ο γεγονός ότι, στο πλαίσιο έρευνας, η δοθείσα [στον Διαμεσολαβητή] από ένα όργανο διευκρίνιση ενδέχεται να είναι πειστική, δεν απαλλάσσει [τον Διαμεσολαβητή] από την ευθύνη [της] να βεβαιωθεί ότι τα πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίζεται η διευκρίνιση αυτή είναι αληθή, οσάκις η εν λόγω διευκρίνιση συνιστά το μόνο έρεισμα της διαπιστώσεώς [της] σχετικά με τη μη συνδρομή περιπτώσεως κακοδιοικήσεως εκ μέρους του εν λόγω οργάνου». Εντούτοις, η κρίση αυτή απλώς δεν αρκεί για να αποδείξει ότι ο Διαμεσολαβητής δεν τήρησε την αρχή TUM.

76. Πράγματι, όπως προαναφέρθηκε στο σημείο 32, η τήρηση της αρχής TUM εξαρτάται από τις σχετικές πραγματικές περιστάσεις και από τους εφαρμοστέους κανόνες που διέπουν την εκάστοτε διαδικασία και τις δραστηριότητες της διοικήσεως. Ως εκ τούτου, μια υπερβολικά κατηγορηματική θέση όπως αυτή που διατυπώνεται στη σκέψη 204 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως δεν αποτελεί καθοριστικό στοιχείο. Εν πάση περιπτώσει, τούτο δίνει την εσφαλμένη εντύπωση ότι εάν ο Διαμεσολαβητής είχε βασίσει την κρίση της σε δύο δηλώσεις, θα είχε τηρήσει την εν λόγω αρχή.

77. Από την εξέταση των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών και των εφαρμοστέων κανόνων επιβεβαιώνεται η θέση ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.

78. Όσον αφορά τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά, πρώτον, όπως υποστήριξε ο Διαμεσολαβητής, δίχως να αμφισβητείται από την C. Staelen, επί της γνώμης του Κοινοβουλίου της 15ης Νοεμβρίου 2010 δεν διατυπώθηκαν παρατηρήσεις ούτε από την C. Staelen, η οποία, όπως αναφέρεται στη σκέψη 26 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, είχε ήδη ζητήσει ρητά από τον Διαμεσολαβητή να πάψει να της απευθύνεται εγγράφως, ούτε από τα πρόσωπα που ενεργούσαν για λογαριασμό της C. Staelen, μετά από αίτημά της να διακοπεί η άμεση επικοινωνία [54].

79. Δεύτερον, όπως προκύπτει από τη σκέψη 42 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, λαμβανομένης υπόψη της αντιθέσεως της C. Staelen στην αυτεπάγγελτη έρευνα και την έλλειψη μείζονος δημοσίου συμφέροντος, δεν συνέτρεχε λόγος για περαιτέρω έρευνες. Κατά συνέπεια, ο Διαμεσολαβητής περάτωσε την εν λόγω έρευνα, η οποία, υπενθυμίζω, κινήθηκε με σκοπό τη διόρθωση ζητημάτων που η C. Staelen θεωρούσε εσφαλμένα.

80. Τρίτον, από κανένα από τα πραγματικά περιστατικά που παραθέτει το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι ο Διαμεσολαβητής δεν μπορούσε να βασιστεί στη γνώμη του Κοινοβουλίου της 15ης Νοεμβρίου 2010, λόγω της προηγούμενης συμπεριφοράς του ή για άλλη αιτία.

54 — Επίσης, βλ. παράγραφο 61 της αποφάσεως του Διαμεσολαβητή της 31ης Μαρτίου 2011, με την οποία περάτωσε την αυτεπάγγελτη έρευνά της.

81. Όσον αφορά τους εφαρμοστέους κανόνες, διευκρίνισα ήδη ανωτέρω, στο σημείο 41, το ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως που διαθέτει ο Διαμεσολαβητής. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/262, ο Διαμεσολαβητής ασκεί τα καθήκοντά της προς το γενικό συμφέρον της Ένωσης και των πολιτών της –και όχι μόνο ως εργαλείο για την προώθηση των συμφερόντων των ιδιωτών, όπως θα προτιμούσε η C. Staelen. Δεδομένου ότι η εκτίμηση του εν λόγω γενικού συμφέροντος –είτε στο πλαίσιο καταγγελίας είτε στο πλαίσιο αυτεπάγγελτης έρευνας– είναι συνάρτηση των περιστάσεων κάθε επιμέρους περιπτώσεως, δεν επιτρέπεται ούτε ο περιορισμός του αριθμού των κριτηρίων εκτιμήσεως στα οποία μπορεί να προστρέξει ο Διαμεσολαβητής, ούτε, αντίστροφα, η επιβολή σ' αυτήν της υποχρεώσεως να περιορίζεται στην αποκλειστική χρήση ορισμένων κριτηρίων[55]. Τούτο ίσως ισχύει ιδιαιτέρως για τις έρευνες που κινούνται αυτεπαγγέλτως από τον Διαμεσολαβητή. Ωστόσο, το Γενικό Δικαστήριο απλώς αντιπαρήλθε την απάντηση του Κοινοβουλίου της 15ης Νοεμβρίου 2010, καθώς και το γεγονός ότι ο Διαμεσολαβητής την θεώρησε πειστική. Η προσέγγιση αυτή, σύμφωνα με την οποία το Γενικό Δικαστήριο υποκατέστησε τον Διαμεσολαβητή στην εκτίμησή της, είναι ασυμβίβαστη με την ειδική λειτουργία της τελευταίας.

82. Εξάλλου, έρχεται σε αντίθεση με τις βασικές αρχές του δικαίου της Ένωσης που διέπουν τον τρόπο με τον οποίο διεξάγει τις έρευνές της ο Διαμεσολαβητής.

83. Συγκεκριμένα, υπενθυμίζω, ότι, πρώτον, τα όργανα της Ένωσης υποχρεούνται να συνεργάζονται μεταξύ τους καλή τη πίστει[56], και ότι τα δικαστήρια της Ένωσης έχουν εξουσία να ελέγχουν την προσήκουσα εκπλήρωση αυτής της υποχρεώσεως. Σε κοινωνίες που διέπονται από το κράτος δικαίου, τούτο απαιτεί, συνακόλουθα, μια υποχρέωση ειλικρίνειας. Ως εκ τούτου, τα στοιχεία που προσκομίζουν τα θεσμικά όργανα φέρουν –μαχητό– τεκμήριο αλήθειας[57]. Εφόσον η δήλωση που δίδεται από οργανισμό της Ένωσης συνιστά ολοκληρωμένη απάντηση στα ερωτήματα του Διαμεσολαβητή, η τελευταία δεν δικαιούται, αν δεν συντρέχει σοβαρός λόγος, να αμφισβητήσει την ακρίβεια ή τα κίνητρα των εν λόγω δηλώσεων. Εντούτοις, όταν δεν δίδεται πλήρης απάντηση, ο Διαμεσολαβητής δύναται και κατά πάσα πιθανότητα υποχρεούται να συνεχίσει την έρευνά της. Ο ισχυρισμός της C. Staelen ότι το τεκμήριο είναι μαχητό όταν ο Διαμεσολαβητής κηρύσσει παραδεκτή μια καταγγελία δεν βρίσκει κανένα έρεισμα στην απόφαση 94/262: το γεγονός ότι η καταγγελία είναι παραδεκτή, δεν αποδεικνύει ότι είναι βάσιμη, δεδομένου ότι οι κανόνες περί του παραδεκτού που περιέχονται στην εν λόγω κρίση έχουν αμιγώς τυπικό χαρακτήρα (βλ., μεταξύ άλλων, άρθρο 2, παράγραφοι 2, 3, 4, 7 και 8, της αποφάσεως 94/262). Διαφορετική ερμηνεία θα καθιστούσε το άρθρο 3, παράγραφος 6, της αποφάσεως 94/262, το οποίο αφορά μόνο κρούσματα κακοδιοικήσεως, άνευ αντικειμένου.

84. Δεύτερον, η κρατούσα στο ενωσιακό δίκαιο αρχή είναι αυτή της ελεύθερης εκτιμήσεως των αποδεικτικών στοιχείων και το μοναδικό κριτήριο βάσει του οποίου εκτιμώνται οι προσκομιζόμενες αποδείξεις είναι η αξιοπιστία τους[58]. Κατά συνέπεια, όταν τα εν λόγω στοιχεία είναι επαρκώς αξιόπιστα, ενδέχεται να περιττεύει η διεξαγωγή περαιτέρω ερευνών.

85. Εν ολίγοις, ούτε τα πραγματικά περιστατικά ούτε οι εφαρμοστέοι κανόνες στηρίζουν τη θέση ότι ο Διαμεσολαβητής παραβίασε την αρχή TUM.

86. Πράγματι, η ανακρίβεια της γνώμης του Κοινοβουλίου της 15ης Νοεμβρίου 2010 δεν αρκούσε, αφ' εαυτής, ώστε το Γενικό Δικαστήριο να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ο Διαμεσολαβητής παραβίασε την αρχή TUM.

55 — Όσον αφορά την εφαρμογή της αρχής TUM σε σχέση με την εκτίμηση από την Επιτροπή του συμφέροντος της Ένωσης, κατόπιν καταγγελίας περί παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού, βλ. απόφαση της 17ης Μαΐου 2001, IECC κατά Επιτροπής (C-450/98 P, EU:C:2001:276, σκέψεις 57 και 58).

56 — Συναφώς, βλ. απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, Συμβούλιο κατά Επιτροπής (C-73/14, EU:C:2015:663, σκέψη 84 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

57 — Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 26ης Απριλίου 2005, Sison κατά Συμβουλίου (T-110/03, T-150/03 και T-405/03, EU:T:2005:143, σκέψη 29, η οποία επικυρώθηκε κατ' έφεση με την απόφαση της 1ης Φεβρουαρίου 2007, Sison κατά Συμβουλίου, C-266/05 P, EU:C:2007:75).

58 — Απόφαση της 25ης Ιανουαρίου 2007, Dalmine κατά Επιτροπής (C-407/04 P, EU:C:2007:53, σκέψη 63).

87. Υπενθυμίζεται ότι το Γενικό Δικαστήριο συνήγαγε, κατ' ουσίαν, παραβίαση της αρχής TUM από τη σύγκριση της πραγματικής χρονικής διάρκειας της συμπεριλήψεως της C. Staelen στον πίνακα των επιτυχόντων με την απάντηση που δόθηκε από το Κοινοβούλιο στις 15 Νοεμβρίου 2010. Βάσει των στοιχείων που ήρθαν στο φως κατά την πρωτόδικη δίκη, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι το όνομα της C. Staelen περιελήφθη στον εν λόγω πίνακα για έναν μήνα και οκτώ ημέρες λιγότερο από το όνομα του μόνου άλλου εναπομείναντα επιτυχόντα, και ότι η απάντηση του Κοινοβουλίου της 15ης Νοεμβρίου 2010 ήταν εσφαλμένη. Κατ' αρχάς, με προβληματίζει το γεγονός ότι το Γενικό Δικαστήριο φαίνεται να συνέδεσε το ζήτημα του κατά πόσον ο Διαμεσολαβητής δεν επέδειξε επιμέλεια με το διακριτό ζήτημα του κατά πόσον υπήρξε πράγματι δυσμενής διάκριση. Εν πάση περιπτώσει, χάριν συζητήσεως, εάν το Κοινοβούλιο είχε διατυπώσει γνώμη σύμφωνη με αυτές τις διαπιστώσεις, είναι αυτονόητο ότι από μόνο του το γεγονός ότι το όνομα ενός άλλου υποψηφίου παρέμεινε στον εν λόγω πίνακα περισσότερο από της C. Staelen για λίγο πάνω από ένα μήνα, δεν θα αρκούσε για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι δεν είχε συμπεριληφθεί στον πίνακα για διάρκεια ουσιωδώς συγκρίσιμη με εκείνη των άλλων επιτυχόντων, επιπλέον δε τούτο θα συνιστούσε αμέλεια του Διαμεσολαβητή. Στην καλύτερη περίπτωση, τα στοιχεία είναι μη αποφασιστικής σημασίας.

88. Ως εκ τούτου, μολονότι η γνώμη του Κοινοβουλίου της 15ης Νοεμβρίου 2010 αποδείχθηκε πολύ αργότερα ανακριβής, τούτο δεν σημαίνει ότι ο Διαμεσολαβητής δεν επέδειξε επιμέλεια. Μάλλον προκύπτει ότι η C. Staelen δεν τεκμηρίωσε επαρκώς τον ισχυρισμό της ότι υπέστη δυσμενή διάκριση, την οποία ο Διαμεσολαβητής όφειλε, για λόγους επιμέλειας, να ερευνήσει περαιτέρω.

89. Σε αυτή τη βάση, φρονώ ότι το πρώτο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως είναι βάσιμο.

β) Επί του δεύτερου σκέλους του δεύτερου λόγου αναιρέσεως: στοιχειοθέτηση της εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης

90. Σε περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει ότι ο Διαμεσολαβητής όντως παραβίασε την αρχή TUM, θα ήθελα να παρατηρήσω ότι η διαπίστωση του Γενικού Δικαστηρίου, στη σκέψη 205 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, περί κατάφωρης παραβιάσεως της εν λόγω αρχής, βασίζεται στην γενική προσέγγιση της σκέψεως 86, την οποία θεωρώ εσφαλμένη.

91. Θα ήθελα να προσθέσω –σε συνέχεια όσων προανέφερα στο σημείο 46– ότι, στο πλαίσιο έρευνας που κινήθηκε αυτεπαγγέλτως από τον Διαμεσολαβητή, σκοπός της αρχής TUM κανονικά δεν είναι η προστασία των δικαιωμάτων του εκάστοτε πολίτη, αλλά μάλλον η ακεραιότητα της έρευνας σχετικά με το αν έχει υπάρξει κρούσμα κακοδιοικήσεως. Ωστόσο, ο Διαμεσολαβητής κατέστησε σαφές, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι δεν αμφισβητεί –ρητώς τουλάχιστον– της διαπίστωση που περιλαμβάνεται στη σκέψη 88 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

92. Σε κάθε περίπτωση, για λόγους ανάλογους με αυτούς που διατυπώνω ανωτέρω στα σημεία 60 και 61, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, καθότι, εκτός από την παραπομπή στη γενική συλλογιστική των σκέψεων 84 έως 86 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, δεν εξήγησε γιατί η παράλειψη του Διαμεσολαβητή να διεξαγάγει περαιτέρω έρευνες μετά τη λήψη της γνώμης του Κοινοβουλίου συνιστά κατάφωρη παραβίαση της αρχής TUM.

93. Επομένως, το δεύτερο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως πρέπει να γίνει δεκτό, όπως και ο δεύτερος λόγος στο σύνολό του.

Δ – Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως: στοιχειοθέτηση της ευθύνης της Ένωσης για παραβίαση από τον Διαμεσολαβητή του καθήκοντος να ενεργήσει εντός εύλογης προθεσμίας

1. Ισχυρισμοί των διαδίκων

94. Συμφωνώντας με τον Γενικό Δικαστήριο ότι η απάντησή της της 1ης Ιουλίου 2008 στις επιστολές της C. Staelen της 19ης Οκτωβρίου 2007 και της 24ης Ιανουαρίου 2008 ήταν αδικαιολογήτως καθ' υπέρβαση της εύλογης προθεσμίας, ο Διαμεσολαβητής υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν διευκρινίζει πώς τούτο ισοδυναμεί με κατάφωρη παράβαση του καθήκοντός της να ενεργήσει εντός εύλογης προθεσμίας, ικανή να στοιχειοθετήσει εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης. Κατά τη Διαμεσολαβητής, η προσέγγιση που υιοθετεί το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 269 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως εξομοιώνει εσφαλμένως την παράβαση του εν λόγω καθήκοντος με την υποχρέωση καταβολής αποζημιώσεως. Σε κάθε περίπτωση, υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν εξέτασε όλες τις κρίσιμες περιστάσεις, συμπεριλαμβανομένου του γεγονότος ότι ο Διαμεσολαβητής απολογήθηκε για την καθυστερημένη απάντησή της.

95. Μολονότι τούτο περιλαμβάνεται στο τμήμα του υπομνήματός της επί της αιτήσεως αναιρέσεως που αφορά το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως, η C. Staelen υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο διευκρίνισε επαρκώς, με τη σκέψη 290 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, τον λόγο για τον οποίο η απάντηση καθ' υπέρβαση της εύλογης προθεσμίας συνιστά κατάφωρη παραβίαση του δικαίου της Ένωσης.

2. Εκτίμηση

96. Όταν δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις που διέπουν τις ισχύουσες προθεσμίες, η απαίτηση της ασφάλειας δικαίου επιτάσσει τα θεσμικά όργανα της Ένωσης να ασκούν τις εξουσίες τους εντός εύλογης προθεσμίας. Ο εύλογος χαρακτήρας της προθεσμίας πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με το σύνολο των περιστάσεων που χαρακτηρίζουν κάθε υπόθεση και, ειδικότερα, με τα συμφέροντα του διαδίκου που διακυβεύονται στη δίκη, την περιπλοκότητα της υποθέσεως, τα διάφορα διαδικαστικά στάδια που ακολούθησε το όργανο της Ένωσης, καθώς και τη συμπεριφορά των διαδίκων κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Σε κάθε περίπτωση, ο εύλογος χαρακτήρας της προθεσμίας δεν μπορεί να εξετάζεται με αναφορά σε ένα ακριβές ανώτατο όριο, προσδιοριζόμενο κατά τρόπο αφηρημένο [59].

97. Εν προκειμένω δεν αμφισβητείται ότι ο Διαμεσολαβητής παρέβη την υποχρέωσή της να ενεργήσει εντός εύλογης προθεσμίας, απαντώντας την 1η Ιουλίου 2008, στις επιστολές της C. Staelen της 19ης Οκτωβρίου 2007 και 24ης Ιανουαρίου 2008. Η απάντηση αυτή δόθηκε περισσότερο από οκτώ και πέντε μήνες, αντιστοίχως, μετά τις επιστολές της C. Staelen. Με τον υπό εξέταση λόγο αναιρέσεως, ο Διαμεσολαβητής επικρίνει τον χαρακτηρισμό της εν λόγω παραβάσεως, με τη σκέψη 269 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ως κατάφωρης παραβιάσεως κανόνα δικαίου. Με την εν λόγω σκέψη, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι, «[δ]εδομένου ότι η ενάγουσα έχει το δικαίωμα όπως οι αιτήσεις της εξετάζονται εντός εύλογης προθεσμίας, η μη τήρηση της εν λόγω προθεσμίας συνιστά κατάφωρη παράβαση κανόνα δικαίου ο οποίος σκοπό έχει την απονομή δικαιωμάτων στους ιδιώτες δυνάμενη να στοιχειοθετεί ευθύνη της Ένωσης».

98. Με αυτόν τον τρόπο, το Γενικό Δικαστήριο συνέφυρε, αφενός, το κριτήριο της κατάφωρης παραβάσεως κανόνα δικαίου –το οποίο είναι συνάρτηση εκτιμήσεως βασιζόμενης στα κριτήρια που μνημονεύονται στην απόφαση Brasserie du pêcheur [60]– και, αφετέρου, την επιταγή ότι τα όργανα της Ένωσης πρέπει να ασκούν τις αρμοδιότητές εντός εύλογης προθεσμίας, η οποία βασίζεται σε

59 — Συναφώς, βλ. απόφαση της 14ης Ιουνίου 2016, Marchiani κατά Κοινοβουλίου (C-566/14 P, EU:C:2016:437, σκέψεις 95, 96, 99 και 100 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

60 — Απόφαση της 5ης Μαρτίου 1996, Brasserie du pêcheur και Factortame (C-46/93 και C-48/93, EU:C:1996:79, σκέψεις 55 έως 57).

διαφορετικά κριτήρια, ήτοι σε αυτά που παρατίθενται στο σημείο 96 των παρουσών προτάσεων. Εντούτοις, σύμφωνα με τη νομολογία, προκειμένου να στοιχειοθετηθεί ευθύνη της Ένωσης, η υπέρβαση της εύλογης προθεσμίας πρέπει να χαρακτηρίζεται από πρόδηλη έλλειψη επιδείξεως επιμέλειας[61].

99. Ως εκ τούτου, ο Διαμεσολαβητής δικαίως υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο εξομοίωσε κάθε παραβίαση του καθήκοντος της διοικήσεως να ενεργεί εντός εύλογης προθεσμίας με κατάφωρη παράβαση κανόνα δικαίου. Στην πραγματικότητα, τούτο απηχεί τη γενική κρίση που διατυπώνεται με τη σκέψη 86 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Για τους λόγους που προαναφέρθηκαν στα σημεία 35 έως 43, η θέση αυτή είναι νομικώς εσφαλμένη.

100. Επιπλέον, για τους λόγους που παρατίθενται ανωτέρω στο σημείο 54, ο ισχυρισμός της C. Staelen ότι το Γενικό Δικαστήριο διευκρίνισε γιατί η υπέρβαση της εύλογης προθεσμίας είναι κατάφωρη, πρέπει να απορριφθεί.

101. Κατά συνέπεια, τέλος, θεωρώ επίσης ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν εξήγησε τους λόγους για τους οποίους η απάντηση κατ' αδικαιολόγητη υπέρβαση της εύλογης προθεσμίας συνιστά κατάφωρη παραβίαση του δικαίου της Ένωσης. Σε κάθε περίπτωση, παραπέμπω, τηρουμένων των αναλογιών, στις παρατηρήσεις που διατύπωσα ανωτέρω στα σημεία 60 και 61.

102. Σε αυτή τη βάση, προτείνω να γίνει δεκτός ο τρίτος λόγος αναιρέσεως.

Ε – *Επί του τέταρτου λόγου αναιρέσεως: χωρεί επανόρθωση για την ηθική βλάβη που υπέστη η C. Staelen;*

1. Ισχυρισμοί των διαδίκων

103. Ο Διαμεσολαβητής, μολονότι αναγνωρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο ορθώς έκρινε, με τη σκέψη 290 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η συμπεριφορά του Διαμεσολαβητή είχε ως αποτέλεσμα την απώλεια εμπιστοσύνης στον εν λόγω οργανισμό και μολονότι εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η συμπεριφορά αυτή προκάλεσε απογοήτευση στην C. Staelen, εντούτοις αμφισβητεί ότι τα στοιχεία αυτά στοιχειοθετούν ηθική βλάβη. Ισχυρίζεται ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη, στο μέτρο που δεν παρείχε καμία σχετική εξήγηση.

104. Η C. Staelen υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο όσον αφορά την ηθική βλάβη, αλλά, μάλλον, υποτίμησε τη βλάβη που υπέστη.

2. Εκτίμηση

105. Θα ήθελα να υπενθυμίσω ότι, εφόσον το Γενικό Δικαστήριο έχει διαπιστώσει την ύπαρξη ζημίας, αυτό και μόνον είναι αρμόδιο να εκτιμήσει, εντός των ορίων της αγωγής αποζημιώσεως, την πλέον ενδεδειγμένη αποκατάσταση της ζημίας. Για να μπορεί, όμως, το Δικαστήριο να ασκήσει τον δικαστικό έλεγχό του επί της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου, πρέπει αυτή να είναι αρκούντως αιτιολογημένη και, προκειμένου περί της εκτιμήσεως μιας ζημίας, να αναφέρει τα κριτήρια που ελήφθησαν υπόψη για τον προσδιορισμό του ποσού της αποζημιώσεως[62]. Αντιθέτως, ο νομικός χαρακτηρισμός από το Γενικό Δικαστήριο καθεαυτής της υπάρξεως ζημίας είναι ζήτημα που επίσης εμπίπτει στον έλεγχο του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως.

61 — Απόφαση της 15ης Μαρτίου 1995, COBRECAF κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-514/93, EU:T:1995:49, σκέψη 70, η οποία αφορούσε καθυστέρηση 15 μηνών).

62 — Βλ. απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1999, Lucaccioni κατά Επιτροπής (C-257/98 P, EU:C:1999:402, σκέψεις 34 και 35 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

106. Με τη σκέψη 290 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι τα διάφορα σφάλματα στα οποία υπέπεσε ο Διαμεσολαβητής προκάλεσαν «αίσθηση απωλείας χρόνου και ενέργειας και εξανέμισαν την εμπιστοσύνη της [C. Staelen] σε αυτό το όργανο» [63]. Παρότι διαπίστωσε, με τη σκέψη 291, ότι η ζημία της περιορίστηκε από ορισμένα μέτρα που ανέλαβε ο Διαμεσολαβητής, στη συνέχεια, με τη σκέψη 292, έκρινε ότι με τα μέτρα αυτά δεν είχε αντισταθμιστεί πλήρως η ζημία, την οποία υπολόγισε, στη σκέψη 294, ex aequo et bono σε 7 000 ευρώ.

107. Κατά πάγια νομολογία, όσον αφορά τη δεύτερη προϋπόθεση για την ενεργοποίηση της εξωσυμβατικής ευθύνης αποζημιώσεως της Ένωσης, η προϋπόθεση αυτή απαιτεί η ζημία για την οποία ζητείται η αποκατάσταση να είναι πραγματική και βεβαία [64].

108. Το όριο που πρέπει να πληρούται για τη γέννηση του δικαιώματος ικανοποιήσεως της ηθικής βλάβης φαίνεται να είναι δικαιολογημένα υψηλό, το δε Δικαστήριο έχει αρνηθεί να το περιορίσει όποτε του ζητήθηκε [65]. Ειδικότερα, στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως που ασκείται σε συνδυασμό με προσφυγή ακυρώσεως, η ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξεως είναι συνήθως επαρκής αποκατάσταση κάθε ηθικής βλάβης, με αποτέλεσμα η αγωγή αποζημιώσεως να καθίσταται άνευ αντικειμένου [66]. Επιπλέον, ασαφείς ισχυρισμοί για μη υλικές ζημιές δεν γεννούν αξίωση για αποζημίωση. Για παράδειγμα, το Δικαστήριο αρνήθηκε να επιδικάσει χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη συνδεόμενη με «παρατεταμένη κατάσταση αβεβαιότητας», όσον αφορά την εξέλιξη της σταδιοδρομίας [67]. Κατά συνέπεια, θα έλεγα ότι όσο πιο ασυνήθιστη είναι η αξίωση για ηθική βλάβη, τόσο μεγαλύτερη είναι η ανάγκη να τη δικαιολογήσει αντικειμενικά ο ενάγων. Κατά συνέπεια, προκειμένου το Δικαστήριο να ασκήσει προσηκόντως τον έλεγχό του, απαιτείται λεπτομερέστερη αιτιολογία από το Γενικό Δικαστήριο, εφόσον κρίνει ότι η εν λόγω αξίωση είναι βάσιμη.

109. Εντούτοις, όταν η ζημία είναι ιδιαιτέρως σοβαρή και δεν αρκεί η αναγνώριση του παράνομου χαρακτήρα της πράξεως, ενδέχεται, κατ' εξαίρεση, να χωρεί επιδίκαση χρηματικής ικανοποιήσεως για ηθική βλάβη. Επί παραδείγματι, στην υπόθεση Culin, είχε απορριφθεί η υποψηφιότητα του προσφεύγοντος για προαγωγή εντός της Επιτροπής. Η απάντηση της Επιτροπής στην ένστασή του περιείχε αρνητική κρίση των διοικητικών του ικανοτήτων, η οποία αποδείχθηκε ανακριβής. Το Δικαστήριο έκρινε ότι η κρίση αυτή ήταν προσβλητική καθ' εαυτή. Εξάλλου, είχε γίνει ευρέως γνωστή εντός της Επιτροπής, προξενώντας σαφώς ηθική βλάβη στον προσφεύγοντα, ανεξαρτήτως της πράξεως απορρίψεως της υποψηφιότητάς του. Αυτή η ηθική βλάβη δεν ανορθώθηκε πλήρως ούτε με τη δημοσίευση διορθώσεως σε πρόσθετο έγγραφο ούτε με την αναίρεση της πράξεως απορρίψεως. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο υποχρέωσε την Επιτροπή να καταβάλει συμβολικώς ένα γαλλικό φράγκο προς ανόρθωση της ηθικής βλάβης του προσφεύγοντος [68].

63 — Μολονότι στο σημείο αυτό, η αίτηση αναιρέσεως παραθέτει μόνο τη σκέψη της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως που αφορά την απώλεια εμπιστοσύνης της C. Staelen, αμφισβητώντας στη συνέχεια τη θέση ότι «τα στοιχεία που προέκρινε το Γενικό Δικαστήριο μπορεί να σχετίζονται με ηθική βλάβη», η αίτηση συμπεριλαμβάνει σιωπηρά την αίσθηση απώλειας χρόνου και ενέργειας.

64 — Βλ. αποφάσεις της 9ης Νοεμβρίου 2006, Agraz κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-243/05 P, EU:C:2006:708, σκέψη 27), και της 21ης Φεβρουαρίου 2008, Επιτροπή κατά Girardot (C-348/06 P, EU:C:2008:107, σκέψη 54).

65 — Ως παραδείγματα, πρβλ. την απόφαση της 14ης Μαΐου 1998, Συμβούλιο κατά De Nil και Impens (C-259/96 P, EU:C:1998:224, σκέψη 25), με την απόφαση της 26ης Ιουνίου 1996, De Nil και Impens κατά Συμβουλίου (T-91/95, EU:T:1996:92, σκέψεις 49 και 50), καθώς και την απόφαση της 18ης Απριλίου 2013, Επιτροπή κατά Systran και Systran Luxembourg, (C-103/11 P, EU:C:2013:245, σκέψη 84), με την απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2010, Systran και Systran Luxembourg κατά Επιτροπής (T-19/07, EU:T:2010:526, σκέψεις 324 και 325).

66 — Βλ. αποφάσεις της 7ης Φεβρουαρίου 1990, Culin κατά Επιτροπής (C-343/87, EU:C:1990:49, σκέψη 26), της 28ης Φεβρουαρίου 2008, Neirinck κατά Επιτροπής (C-17/07 P, EU:C:2008:134, σκέψεις 96 έως 98), και, συναφώς, της 28ης Μαΐου 2013, Abdulrahim κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (C-239/12 P, EU:C:2013:331, σκέψη 72). Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι αυτή η νομολογία είναι περιορισμένη και αφορά κυρίως υπαλληλικές διαφορές, βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Mengozzi στην υπόθεση Safa Nicu Sepahan κατά Συμβουλίου (C-45/15 P, EU:C:2016:658, σημείο 54).

67 — Απόφαση της 14ης Μαΐου 1998, Συμβούλιο κατά De Nil και Impens (C-259/96 P, EU:C:1998:224, σκέψη 25 και σημείο 2 του διατακτικού).

68 — Βλ. απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1990, Culin κατά Επιτροπής (C-343/87, EU:C:1990:49, σκέψεις 27 έως 29).

110. Ομοίως, στην υπόθεση Μ, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η κατονομασία υπαλλήλου της Επιτροπής στο πρωτότυπο δημοσιευμένο κείμενο αποφάσεως του Διαμεσολαβητή προσέβαλε τα δικαιώματα του εν λόγω υπαλλήλου και αμαύρωσε τη φήμη του, γεγονός για το οποίο ο υπάλληλος έλαβε 10 000 ευρώ προς ανόρθωση της ηθικής του βλάβης[69].

111. Ωστόσο, τούτο απέχει πολύ από την κατάσταση στην επίδικη περίπτωση.

112. Πράγματι, σε αντίθεση με τις ως άνω υποθέσεις, το Γενικό Δικαστήριο δεν διευκρίνισε με ποιον τρόπο η προβαλλόμενη απώλεια εμπιστοσύνης της C. Staelen στον θεσμό του Διαμεσολαβητή την επηρέασε βαθιά και προσωπικά. Στην πραγματικότητα, μάλλον ο Διαμεσολαβητής είχε επηρεαστεί κατ' αυτόν τον τρόπο: δεν αμαυρώθηκε η φήμη της C. Staelen από πράξεις που κρίθηκαν παράνομες από το Γενικό Δικαστήριο.

113. Εξάλλου, γενικά μιλώντας, δεν βρίσκω πειστική μια προσέγγιση η οποία συνίσταται στην επιδίκαση ικανοποιήσεως ηθικής βλάβης για την απώλεια εμπιστοσύνης προς τους δημόσιους οργανισμούς. Πράγματι, δεδομένου ότι αναπόδραστα οι δημόσιοι οργανισμοί ενδέχεται να διαπράττουν (και όντως διαπράττουν) σφάλματα σε καθημερινή βάση, θα αποφύγω εικασίες σχετικά με το κατά πόσον μια τέτοια εμπιστοσύνη μπορεί να κερδηθεί και να χαθεί και θα παρατηρήσω απλώς ότι μια τέτοια προσέγγιση θα εξυπηρετούσε μόνο στην προώθηση μιας κουλτούρας κακόβουλης δικομανίας.

114. Όσον αφορά την αναγνώριση της ζημίας που υπέστη η C. Staelen υπό τη μορφή της αισθήσεως απώλειας χρόνου και ενέργειας, αρκεί να ειπωθεί ότι το Γενικό Δικαστήριο παραλείπει προδήλως να διευκρινίσει πώς κατέληξε στη διαπίστωση ότι το γεγονός ότι η C. Staelen βίωσε αυτήν την αίσθηση γεννά στο πρόσωπό της δικαίωμα αποζημιώσεως. Μολονότι η ζημία που προκύπτει από ορισμένους τύπους ηθικής βλάβης είναι, ενδεχομένως, δύσκολο να υπολογιστεί ποσοτικώς, η εν λόγω ζημία δεν μπορεί να αποκαθίσταται με βάση μόνο την υποκειμενική δήλωση του διαδίκου που ζητεί αποζημίωση για αυτήν, αλλά πρέπει να είναι και εξωτερικώς, αντικειμενικώς επαληθεύσιμη.

115. Με τους λόγους που παρατίθενται στις σκέψεις 291 και 292 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, διευκρινίζεται γιατί ορισμένα μέτρα που έλαβε ο Διαμεσολαβητής δεν αντιστάθμισαν πλήρως την προβαλλόμενη ηθική βλάβη της C. Staelen, αλλά όχι γιατί για την εν λόγω ζημία έπρεπε εξ αρχής να επιδικαστεί αποζημίωση.

116. Κατά συνέπεια, κρίνοντας ότι η απώλεια εμπιστοσύνης και η αίσθηση απώλειας χρόνου και ενέργειας που βίωσε η C. Staelen μπορούσε να προκαλέσει ζημία δεκτική αποζημιώσεως, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, κατ' ουσίαν αλλά και δικονομικώς, καθότι δεν παρέθεσε καμία αιτιολογία. Ως εκ τούτου, ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να γίνει δεκτός.

69 — Απόφαση της 24ης Σεπτεμβρίου 2008, Μ κατά Ευρωπαίου Διαμεσολαβητή (T-412/05, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2008:397). Στις προτάσεις του στην υπόθεση Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής κατά Lamberts (C-234/02 P, EU:C:2003:394, σημείο 143), ο γενικός εισαγγελέας L. A. Geelhoed θεώρησε ότι υπήρχε αιτιώδης συνάφεια μεταξύ των προβαλλόμενων υπηρεσιακών πταισμάτων του Διαμεσολαβητή κατά την εξέταση της υποθέσεως του F. Lamberts και των «καταστροφικ[ών] και προσβλητικ[ών] συν[επειών]» τους σε αυτόν, αλλά απέφυγε, στο σημείο 141 των ως άνω προτάσεων, να εξετάσει το ζήτημα της ζημίας καθ' εαυτήν, όπως είχε κάνει και το Γενικό Δικαστήριο στην απόφασή του.

ΣΤ – *Επί του πέμπτου λόγου αναιρέσεως: αιτιώδης συνάφεια*

1. Ισχυρισμοί των διαδίκων

117. Αναφερόμενη στη σκέψη 293 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ο Διαμεσολαβητής υποστηρίζει ότι μία από τις παρατυπίες που εντοπίστηκαν από το Γενικό Δικαστήριο αφορούσε την αυτεπάγγελτη έρευνά της. Παραθέτοντας τη σκέψη 292 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ισχυρίζεται ότι δεν μπορεί να υπάρχει αιτιώδης συνάφεια. Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.

118. Η C. Staelen δεν διατύπωσε γνώμη επί αυτού του λόγου αναιρέσεως.

2. Εκτίμηση

119. Όσον αφορά την εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης, το ζήτημα της υπάρξεως αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της ζημίας και του γενεσιουργού αυτής γεγονότος –η οποία αποτελεί προϋπόθεση για τη στοιχειοθέτηση της ευθύνης αυτής– αποτελεί νομικό ζήτημα το οποίο υπόκειται, κατά συνέπεια, στον έλεγχο του Δικαστηρίου[70]. Η αιτιώδης συνάφεια που απαιτείται για τη στοιχειοθέτηση εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης, κατά το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 340 ΣΛΕΕ, υπάρχει όταν η ζημία είναι άμεση συνέπεια της παράνομης πράξεως[71].

120. Όπως προκύπτει από την αίτηση αναιρέσεως, στο πλαίσιο του πέμπτου λόγου αναιρέσεως, ο Διαμεσολαβητής αμφισβητεί τη σκέψη 293 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, σε συνδυασμό με τη σκέψη 292 αυτής.

121. Με τη σκέψη 293 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι «[ο]ι παρανομίες που διεπράχθησαν από [τον Διαμεσολαβητή] συνιστούν επίσης την καθοριστική αιτία της απωλείας της εμπιστοσύνης της ενάγουσας στον θεσμό [του Διαμεσολαβητή] και της αισθήσεώς της ότι με την καταγγελία απώλεσε χρόνο και ενέργεια. Επομένως, υφίσταται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ των εν λόγω παρανομιών και της προβαλλόμενης ηθικής βλάβης κατά την έννοια της νομολογίας».

122. Η Διαμεσολαβητής υποστηρίζει ότι η πλημμέλεια στην οποία υπέπεσε στο πλαίσιο της αυτεπάγγελτης έρευνάς της, ήτοι, η μη διεξαγωγή περαιτέρω ερευνών κατόπιν της γνώμης που διατύπωσε το Κοινοβούλιο στις 15 Νοεμβρίου 2010, δεν μπορεί να προκάλεσε την απώλεια εμπιστοσύνης της C. Staelen στον θεσμό του Διαμεσολαβητή, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τη σκέψη 292 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, «ο λόγος της αντιθέσε[ω]ς της [C. Staelen] στην αυτεπάγγελτη έρευνα [του Διαμεσολαβητή] ήταν η εν λόγω απώλεια εμπιστοσύνης».

123. Εντούτοις, όπως τελικά αναγνώρισε ο Διαμεσολαβητής κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, με την αναίρεσή της δεν αμφισβητεί, στην πραγματικότητα, τη διαπίστωση, στη σκέψη 293 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι υπήρχε αιτιώδης συνάφεια μεταξύ των πλημμελειών που διαπράχθηκαν και της εντυπώσεως της C. Staelen ότι η καταγγελία ήταν απώλεια χρόνου και ενέργειας. Σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της σκέψεως 290 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως –που επίσης δεν αμφισβητείται–, η εντύπωση αυτή οφείλεται εν μέρει στην πλημμέλεια που συνίσταται στην παράλειψη του Διαμεσολαβητή να διεξαγάγει περαιτέρω έρευνες κατόπιν της γνώμης του Κοινοβουλίου της 15ης Νοεμβρίου 2010.

70 — Απόφαση της 16ης Ιουλίου 2009, Επιτροπή κατά Schneider Electric (C-440/07 P, EU:C:2009:459, σκέψη 192).

71 — Απόφαση της 30ής Απριλίου 2009, CAS Succhi di Frutta κατά Επιτροπής)C-497/06 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:273, σκέψη 59 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

124. Επομένως, ακόμη και αν η θέση του Διαμεσολαβητή ήταν ορθή σε σχέση με τη συγκεκριμένη πλημμέλεια, δεν θα απαιτείτο αλλαγή στο διατακτικό της αποφάσεως. Συνεπώς, ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως είναι αλυσιτελής.

125. Σε περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει ότι αυτός ο λόγος αναιρέσεως είναι λυσιτελής, θα θεωρούσα ότι είναι βάσιμος. Πράγματι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 292 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η απώλεια εμπιστοσύνης της C. Staelen στον θεσμό του Διαμεσολαβητή προηγείται της πλημμέλειας που συνδέεται με την περάτωση της αυτεπάγγελτης έρευνας του Διαμεσολαβητή. Ως εκ τούτο δεν θεμελιώνεται αιτιώδης συνάφεια ως προς εκείνη την πλημμέλεια, ή, τουλάχιστον, οι λόγοι που διατυπώνονται πάσχουν αντίφαση.

126. Ωστόσο, η βασική μου θέση είναι ότι το Δικαστήριο πρέπει να απορρίψει τον πέμπτο λόγο αναιρέσεως ως αλυσιτελή.

Ζ – *Συνέπειες της εκτιμήσεως*

127. Το Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση αναιρέσεως και την αντίθετη αίτηση αναιρέσεως της C. Staelen[72]. Συνεπώς, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση είναι τελεσίδικη, ως προς το ζήτημα της *διευρύνσεως* της εξωσυμβατικής ευθύνης του Διαμεσολαβητή.

128. Επίσης, όπως προκύπτει από τα ανωτέρω, φρονώ ότι οι πρώτοι τέσσερις λόγοι αναιρέσεως που προέβαλε ο Διαμεσολαβητής είναι βάσιμοι.

129. Υπό το πρίσμα αυτών, προτείνω στο Δικαστήριο να αναιρέσει τα σημεία 1, 3 και 4 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, σύμφωνα με το άρθρο 61 του Οργανισμού[73]. Επίσης, δεδομένου ότι η διαφορά είναι ώριμη προς εκδίκαση, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί οριστικά επί του θέματος αυτού, σύμφωνα με την ίδια διάταξη, σε σχέση με το αίτημα της C. Staelen για αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης.

130. Όπως προκύπτει από πάγια νομολογία, η εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 340, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, θεμελιώνεται εφόσον συντρέχει ένα σύνολο προϋποθέσεων σχετικά με τον παράνομο χαρακτήρα της προσαπτόμενης στα όργανα της Ένωσης συμπεριφοράς, στοιχειοθετείται ζημία και υφίσταται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της συμπεριφοράς του οργάνου και της προβαλλόμενης ζημίας[74].

131. Δεδομένου ότι οι προϋποθέσεις αυτές είναι σωρευτικές, όταν μία από αυτές δεν πληρούται, περιττεύει η εξέταση των υπολοίπων[75].

132. Είμαι της γνώμης ότι ο Διαμεσολαβητής δεν παραβίασε το δίκαιο της Ένωσης κατά τρόπο κατάφωρο σε καμία από τις πέντε περιπτώσεις που διέκρινε το Γενικό Δικαστήριο. Επίσης, δεδομένων των περιστάσεων που στηρίζουν το αίτημα για ικανοποίηση της ηθικής βλάβης για την προβαλλόμενη ζημία που προκάλεσε ο Διαμεσολαβητής κατά τις επίμαχες έρευνες, δεν προκύπτει ότι η αρχή TUM απονέμει δικαιώματα στην C. Staelen. Εν πάση περιπτώσει, θα πρότεινα στο Δικαστήριο να μην επιληφθεί αυτού του τελευταίου ζητήματος σε πρώτο βαθμό.

72 — Διατάξεις της 29ης Ιουνίου 2016, Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής κατά Staelen (C-337/15 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2016:670), και της 20ής Ιουλίου 2016, Staelen κατά Ευρωπαίου Διαμεσολαβητή (C-338/15 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2016:599).

73 — Βλ., επί παραδείγματι, το διατακτικό της αποφάσεως της 14ης Μαΐου 1998, Συμβούλιο κατά De Nil και Impens (C-259/96 P, EU:C:1998:224), σε αντιπαραβολή με το διατακτικό της αποφάσεως της 26ης Ιουνίου 1996, De Nil και Impens κατά Συμβουλίου (T-91/95, EU:T:1996:92).

74 — Συναφώς, βλ. απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2014, Giordano κατά Επιτροπής (C-611/12 P, EU:C:2014:2282, σκέψη 35 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

75 — Απόφαση της 30ής Απριλίου 2009, CAS Succhi di Frutta κατά Επιτροπής (C-497/06 P, EU:C:2009:273, σκέψη 40 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

133. Μάλιστα, σκοπιμότερο φαίνεται να εξεταστεί η φύση της ηθικής βλάβης που φέρεται να υπέστη η C. Staelen.

134. Οι ισχυρισμοί που προέβαλε η C. Staelen πρωτοδίκως σχετικά με την ηθική βλάβη που υπέστη συνοψίζεται εύστοχα στη σκέψη 272 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Στις σκέψεις 288 και 289, το Γενικό Δικαστήριο ορθώς απέρριψε ορισμένα από τα επιχειρήματα της, στο μέτρο που η C. Staelen ζήτησε αποζημίωση από το Διαμεσολαβητής για τις προβαλλόμενες παρανομίες του Κοινοβουλίου και για τη φερόμενη ζημία της που συνίστατο σε «απώλεια χρημάτων».

135. Σε αυτό το πλαίσιο και για τους λόγους που παρατίθενται ανωτέρω στα σημεία 112 έως 114, δεν βρίσκω πειστικούς τους λοιπούς ισχυρισμούς της C. Staelen σχετικά με την απώλεια της εμπιστοσύνης της στον θεσμό του Διαμεσολαβητή και την αίσθησή της απώλειας χρόνου και ενέργειας. Δεδομένου ότι το βάρος αποδείξεως φέρει η C. Staelen[76], συμπεραίνω ότι το αίτημά της ικανοποιήσεως της ηθικής βλάβη δεν αφορά ζημία που είναι πραγματική και βεβαία, κατά την έννοια του άρθρου 340 ΣΛΕΕ.

136. Δεδομένου ότι δεν πληρούται μία από τις σωρευτικές προϋποθέσεις για την εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης, προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει κατά τα λοιπά την αγωγή αποζημιώσεως της C. Staelen ως προς την ηθική βλάβη και, κατά συνέπεια, την αγωγή στο σύνολό της.

H – *Επί των δικαστικών εξόδων*

137. Κατά το άρθρο 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως γίνεται δεκτή και το Δικαστήριο κρίνει το ίδιο οριστικά τη διαφορά, αυτό αποφαίνεται επί των εξόδων. Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 2, του ίδιου Κανονισμού, το οποίο εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου του 184, παράγραφος 1, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.

138. Με διάταξή του της 29ης Ιουνίου 2016, το Δικαστήριο απέρριψε την αντίθετη αίτηση αναιρέσεως της C. Staelen και επιφυλάχθηκε ως προς τα δικαστικά έξοδα. Εν προκειμένω, προτείνω στο Δικαστήριο να δεχθεί την αναίρεση του Διαμεσολαβητή και να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Επιπλέον, προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει κατά τα λοιπά την αγωγή αποζημιώσεως της C. Staelen και, κατά συνέπεια, την αγωγή στο σύνολό της. Με την αίτηση αναιρέσεως, ο Διαμεσολαβητής ζήτησε από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων κατά δίκαιο και εύλογο. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η C. Staelen πρέπει να φέρει τα έξοδά της και τα έξοδα του Διαμεσολαβητή σχετικά με τη διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και του Δικαστηρίου.

VI – **Πρόταση**

139. Υπό το πρίσμα των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο:

— να κηρύξει απαράδεκτη την αγωγή αποζημιώσεως για ηθική βλάβη, την οποία άσκησε η Claire Staelen ως απάντηση στην αίτηση αναιρέσεως·

— να αναιρέσει τα σημεία 1, 3 και 4 του διατακτικού της αποφάσεως της 29ης Απριλίου 2015, Staelen κατά Διαμεσολαβητή (T-217/11, EU:T:2015:238)·

76 — Βλ. απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2014, Giordano κατά Επιτροπής(C-611/12 P, EU:C:2014:2282, σκέψη 36 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

— να απορρίψει την αγωγή αποζημιώσεως που άσκησε η C. Staelen στην υπόθεση T-217/11, στο μέτρο που αφορά ηθική βλάβη και, κατά συνέπεια, την αγωγή αποζημιώσεως στο σύνολό της·

— η C. Staelen φέρει τα δικαστικά έξοδά της και τα δικαστικά έξοδα του Διαμεσολαβητή στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου στην υπόθεση T-217/11 και ενώπιον του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-337/15 P.